

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

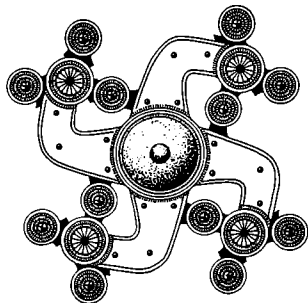
1802 paa 3de D. efter Helligtroens Dag sendt prædikt i Vad
i Lyngbøje, til jing ligner efter folgruden. Dens fra Arguren sam
Pro Memoria!
Sig i alle de som du har betrukket til mig og dem som er i som
frind til Glædsfæ. Ijdmig på Ead for dens nonnond (i go
idn Bøidag, da du er min og jing ligner til en oplind all
din loth. Goum og jing ligner til en oplind all
i for, da Sapilanus Bøidag. Du sagde, da du forlod mig
dem, at du var fra i Lyngbøje i dens tegn. Af! at du
for dens omrigt. Du vil din glæde i de for
som jeg nu 40 har den som at alle - slaverig på af
Lyngbøje 29 Jan. 1802.
D. S. H. Bentzen.
Møller.

ÅRBOG 1996-97

Dens Bepænde jeg held Febr. paa folgruden Maad:
Pro Memoria!
ro sendtes nu tabligs Dens af 29 Januar: glæde og till
igge mig. Det lunde ellers andt med glæde mig af dem mid
deltu nuand. Dens og flere Bøidag, og at det Dens god tæ
min tælmæadn. Videlig lunde de væn mig gædt af gar
ren vint, at det i de beslagelig på fgen, og daglig at omgar
raad, som jeg i alle de for loth at lunde som du vorigtig
at taffren de fudrobroder, men nu tillige som min vedli
u. Men i tælmæadn til fudrobroder lunde jeg ellers bykta, og
for jeg lunde på en i lunde at for noget, der ind i lunde
id lunde ugle mig. Der imidlertid lunde for dens dimle
de! Gud give dem nu fudrobroder, der mig, de ad givn D
de gamle Dage fornoirlig! Men dens mig på lunde
og ugle ijdmig mig; de for ord, om jeg nu er Gang da
ligfoldn de Dens i Lyngbøje, som man forrige Gang på
mig, med lunde jeg for de mig på lunde mig Dens?
ro dens indvænt mig nu Dens de lunde, indvænt jeg
Godfr af den, at de lunde nu på Bøidag med for den lunde
foining, så som nu lunde Dens lunde lunde, paa for
de; de den lunde mig på den Gang vil de, fülle mig for
mærlunde lunde og Dens, som er lunde af Dens. Din
vænting den jeg nu min lunde lunde på at mig
minde den, lunde lunde lunde ad lunde, da jeg nu lunde
lunde om den lunde lunde lunde lunde.

ÅRBOG 1996-97

23. ÅRGANG

Historisk-topografisk Selskab for Gladsaxe Kommune

Udgivet af Historisk-topografisk Selskab
for Gladsaxe Kommune

Omslagsbillede:

Et par sider fra “Adskilligt i Vers og Prosa, som syntes ikke ganske at burde angives til Forglemmelse”. En slags dagbog, som bl.a. omfatter kopier af breve på dansk, tysk og latin. Her en korrespondance mellem Provst Bentzon og Peder Møller i Lyngby fra januar 1802, hvor man kan genkende dateringen Lyngby 29. januar 1802. Det er degnen i Lyngby, Peder Møller, der takker, fordi Provst Bentzon har prædikeret som vikar i Lyngby Kirke. Degnen skriver bl.a., at “Deres opbyggelige Tale oplivede alle”, og at Bentzon er en “sand Menneskeven”.

Degnen i Lyngby udtrykker håbet om, at Provst Bentzon kunne blive præst i Lyngby, men i sit svar, dateret d.22. februar 1802, skriver Bentzon, at det kan der ikke blive tale om, bl.a. fordi indkomsten ved kaldet i Gladsaxe-Herlev er større. Desuden har han en praktisk bøn, når han næste søndag atter skal prædike i Lyngby; at han kan få en skammel på prædikestolen til at stå på, fordi han er “liden af Væxt”.

Bomærke:

Jordfund fra Højgården 1905

Redaktion:

Ebbe Fels
Arne J. Hermann
Erik Starup

Grafisk tilrettelæggelse:

Erik Starup

Grafisk produktion:

Grafia Tryk ApS

ISSN 0440-9809

Indhold

Forord	5
Provst Bentzons selvbiografi <i>Af Niels L. Bomholt</i>	7
Adskilligt i Vers og Prosa <i>Af J. W. Bentzon</i>	9
Fra mejeridreng til tjenestemand <i>Af Børge Laursen</i>	29
Forord “Min tid blandt de skrappe drenge på Stengården” <i>Af Jørn Utzon</i>	59
“Min tid blandt de skrappe drenge på Stengården” <i>Af Lau Utzon</i>	60
Personalia	73

SELSKABETS PUBLIKATIONER

Gladsaxebogen 1. Af C.L.B. Cramer. 2. oplag 1979.
Gladsaxebogen 2. Af Mogens Lebech. 1. oplag 1971.
Gladsaxebogen 3. Red. af Ebbe Fels m.fl. 1. oplag 1991.

Medlemspris:

Gladsaxebogen 1: kr. 60,00
Gladsaxebogen 2: kr. 60,00
Gladsaxebogen 3: kr.150,00
Årsskrift 1968: kr. 11,50
1969: kr. 11,50
1970: kr. 11,50
1971: kr. 11,50
1972: kr. 14,00
1973: kr. 18,00
1974: kr. 18,00
1975: kr. 21,00
1976: kr. 29,00 (for medlemmer kr. 22,00)
1977: kr. 32,00 (for medlemmer kr. 24,00)
1978: kr. 36,00 (for medlemmer kr. 27,00)
1979: kr. 48,00 (for medlemmer kr. 36,00)
1980: kr. 48,00 (for medlemmer kr. 36,00)
1981: kr. 56,00 (for medlemmer kr. 42,00)
1982: kr. 56,00 (for medlemmer kr. 42,00)
1983: kr. 56,00 (for medlemmer kr. 42,00)
1984: kr. 80,00 (for medlemmer kr. 60,00)
1985-86: kr. 80,00 (for medlemmer kr. 60,00)
1987-88: kr. 80,00 (for medlemmer kr. 60,00)
1989-91: kr. 80,00 (for medlemmer kr. 60,00)
1992-93: kr. 80,00 (for medlemmer kr. 60,00)
1995: kr. 95,00 (for medlemmer kr. 70,00)

Register til Årsskrifter/Årbøger 1968-1995: kr. 66,00 (for medlemmer kr. 50,00)

Folketællingen 1787: kr.60,00 (for medlemmer kr.45,00)

Postkort: 1 sæt enkelte kr. 18,00 (for medl. kr. 11,00)
1 sæt dobbelte kr. 32,00 (for medl. kr. 18,00)

Kontingent:

Enkeltmedlemmer: kr. 60,00

Husstande: kr. 85,00

Foreningen, firmaer og institutioner: kr. 170,00

For pensionister og unge under uddannelse ydes en nedsættelse på kr. 10,00 i ovennævnte beløb.

Kontingent og betaling for publikationer sendes til:

Historisk-topografisk Selskab for Gladsaxe Kommune, girokonto 6 48 34 37,
kasserer Birte Madsen, Buegården 19, 2. tv., 2880 Bagsværd. Tlf. 39 54 77 21

Selskabet er medlem af Dansk Lokalhistorisk Forening.

Forord

I oktober 1996 erhvervede Gladsaxe Kommune på auktion 3 malerier af provst Jens Winther Bentzon (Provst Bentzons Vej er opkaldt efter ham) og hans 1. og 3. kone. Portrættet af 2. hustru var der desværre ikke råd til! Med i købet fulgte en mængde papirer i form af notes-bøger, breve o. lign. Heriblandt fandt vi provstens selvbiografi. Den var skrevet i et lille hefte med gnidrede bogstaver i *gotisk* håndskrift. Vor bestyrelseskollega, konsulent, cand. mag. Niels L. Bomholt, der desværre døde den 29. april 1997, har lagt et uhyre arbejde i at "dechifrere" beretningen om provst Bentzons liv. Arne Hermann har redigeret og forsynet erindringerne med mellemrubrikker af hensyn til overskueligheden.

Børge Laursen har efter at være trådt ind i pensionist-tilværelsen skrevet sin og slægtens erindringer - først og fremmest af hensyn til sin familie. Med Børge Laursens tilladelse har Arne Hermann udvalgt de dele af erindringerne, der kan have interesse for en større kreds. Især hans beretninger fra 20'erne og 30'erne i Bagsværd vil sikkert være spændende læsning for såvel gamle som nye gladsaxeborgere.

Den gamle hovedbygning til "Stengården" (nuværende: Den lille Skole, Gammellosevej 228) har i sin omtumlede tilværelse også dannet ramme om "Optagelses- og iagttagelseshjemmet Stengården". I årene 1921 til ca. 1955 havde "Fængselshjælpen" her en institution, hvor man forsøgte at hjælpe unge lovovertrædere med at komme i arbejde ved at give dem en uddannelse, forsyne dem med tøj m.v. Lau Utzon, der var lærer på Stengården 1929-1933 giver her en i mange henseender rystende beretning fra sit daværende job.

Ebbe Fels
Formand

Provst Jens Winther Bentzon blev - sammen med sine tre hustruer - portrætteret af den anerkendte portrætmaler Georg Mathias Fuchs (1719-97).

Provst Bentzon (1743-1823) er student fra 1762, cand.theolog 1767 og blev i 1797 sognepræst i Gladsaxe og Herlev. 1805 blev han tillige provst. Han var hele sit liv igennem uhyre aktiv og produktiv som prædikant og skribent, og spillede en ikke ubetydelig rolle i tidens kirkelige og åndelige liv.

Forord

Provst Bentzons selvbiografi

Af Niels L. Bomholt

Den 3. december 1997 er 200 års dagen for Jens Winther Bentzons tiltrædelsesprædiken som præst i Gladsaxe, hvor han senere, dog kun i tre år, havde titel af provst og senere kom til at lægge navn til Provst Bentzons Vej, lige ved Gladsaxe kirke.

Jens Winther Bentzon levede fra 1743 til 1823, blev cand.theol. i 1767, og efter en halv snes år i Københavns universitetsmilieu blev han kapellan i Køge, senere ved Frue Kirke i København, og sine sidste 26 år tilbragte han i Gladsaxe.

Han var gift tre gange, idet de to første koner døde i barselseng. Han fik i alt 15 levendefødte børn, 10 døtre og 5 sønner, den sidste født 1816, det år han selv fyldte 73.

Blandt hans efterladte papirer, der kan studeres i Lokalarkivet i Hovedbiblioteket i Gladsaxe, er et hefte, hvis indhold er en besynderlig blanding. Første afsnit, mere end halvdelen af heftet, er hans selvbiografi, der gengives i det følgende. Næste afsnit er "En liden Discours om Fise og Fjerde af Landsdommer Reenberg", en humoristisk pseudo-videnskabelig "afhandling" i lærd stil, som man kan have svært ved at forbinde med en præst, der hørte til den mest konservative og ortodokse kreds af præster i folkekirken. Tredie afsnit er ligeledes et humoristisk indslag, denne gang tillagt en Dr. Wendt, i form af et brev til Jens Baggesen skrevet på latin! Det ville have egnet sig for "Blæksprutten", hvis dette julehefte var udkommet dengang. Bortset fra sproget, naturligvis. Fjerde afsnit er også skrevet af pastor Bentzon, idet det er en korrespondance på vers mellem ham selv og hans 10-årige søn Anton, dateret henholdsvis 30. maj, 2. juni og 4. juni 1821. Også underskriften ser ud til at være foretaget af J.W. Bentzon selv, herom nedenfor. Femte afsnit er et lille ordspil eller en gåde, en såkaldt "charade". Sidste afsnit i heftet er igen et humoristisk indslag, et skrappt brev med mange ukvemsord, angiveligt skrevet i 1636 af Hans Skade, Roelskegaard, til en søn. Brevet er mærket a), hvoraf ses, at det var tænkt som det første af flere.

Men hvem har skrevet dette hefte? Bortset fra overskriften "Af min Faders Provst Jens Winther Bentzons Biographi" kunne man tro, at provst Bentzon selv havde skrevet hele teksten. Det har han ganske sikkert også, men i så fald er der her tale om en afskrift. Håndskriften er meget forskellig fra provst Bentzons egen, men helt klart den samme som den, vi finder i et andet hefte, der bl. a. rummer en "selvbiografi" vedrørende en drengs to første leveår. Af denne "selvbiografi" fremgår, at faderen havde fødselsdag den 26. februar. Det var der en søn af provst Bentzon, der havde, nemlig Anton Theophilus Theodor Bentzon, altså samme Anton, der som ovenfor omtalt som 10-årig korresponderede på vers med sin fader. Der er næppe tvivl om, at Anton Bentzon, der to år senere, som 12-årig, mistede sin fader, har lagt hånd og pen til afskriften af faderens biografi og de øvrige tekster i heftet.

En ejer af samme hefte skrev sit navn, Otto Bentzon, foran på bindet. Det er såmænd ham, hvis fader Anton i et andet hefte skrev om hans første to år.

Håndskriften er forholdsvis "moderne", når det drejer sig om afsnit på latin eller om personnavne, men er ellers datidens gotiske skrift og undertiden lidt gnidret. Retskrivningen er bevaret. Fortolkning og fodnoter står for min regning.

P.S.

Bestyrelsen for "Historisk-topografisk Selskab" har næppe nogensinde rummet et så alsidigt, begavet og lærd medlem som Niels L. Bomholt, der afgik ved døden i april 1997.

Bomholt tilbød straks sin arbejdskraft, da vi fik fingre i de notesbøger, som fulgte med portrætterne af Provst Bentzon og hans hustruer.

De var næsten alle i gotisk håndskrift, utroligt gnidret skrevet og naturligvis præget af tidens tand.

En del af stoffet var på latin - og her skrevet med latinske bogstaver, men det er jo en sjældenhed i vore dage at finde en gotisk skrift- og latinkyndig, der har mod på en sådan opgave.

Men her var vi umådeligt heldige i selskabet ved at have en medarbejder som Niels L. Bomholt, der både havde talent, viden og vilje til at løse denne opgave - tilmed med en omhu og akuratess, som påkalder den største beundring. Derfor er vi glade og taknemmelige for at kunne præsentere Provst Bentzons erindringer i en form, som en nutidig læser kan kære. -Vi vil savne Bomholt- for hans sjældne, faglige og menneskelige kvaliteter.

Arne Hermann

Adskilligt i Vers og Prosa, som syntes ikke ganske at burde angives til Forglemmelse

Af min Faders,
Provst Jens Winther Bentzons Biographi

Jeg, Jens Winther Bentzon, er født i Kjøbenhavn 1743 d. 23de November. Min Fader var Renteskriver og Chef for det Norske Søndenfjeldske Contoir. Han døde 43 Aar gammel og efterlod sig Gjæld og 6 Børn. Aarsagen til hans Død var et ulykkeligt Beenbrud paa hans Husgulv, da han om Natten vilde tage en liden Hund, som incommoderede ham, for at henlægge den i Sengen hos min Moder; thi det var hans Vane at arbeide ud paa Natten, for Dagen efter at have det desto mageligere paa Contoiret. Bruddet maa være slet forbundet; thi der gik Koldfyrr i Benet, og 8 Dage efter Faldet opgav han sin Aand. Jeg kan endnu ikke glemme, at jeg og mine ældre Sødskende med grædende Taarer maatte ved hans Sygeseng afsynge hans Livpsalme: "O Kjære Sjel! frygt aldrig meer, naar alting suurt i Verden seer etc."

Fattige kår

Efter hans altfor tidlige Død maatte min Moder, Maren Jensdr. Winther, gaae fra Arv og Gjæld, og leve kummerlig med sine Børn i tre Fjerdingaar, da endelig en aarlig Pension af 100 ^{rdl} blev hende af Kongen tillagt. Nu reiste hun med os til Horsens, hvor jeg blev sat i den latinske Skole, ikke just ganske ukyndig, thi min Sal. Fader havde stedse holdt private Informatorer til vor Undervisning, saalænge han levede, efterdi hans oeconomiske Omstændigheder sagde ham, at han neppe kunde efterlade os andet end en god, eller ikke forsømt Opdragelse. I min Skolegang led jeg intet andet Ondt end det, min Moders Fattigdom nødte mig til at lide formedelst slette Klæder og vaade Fødder; thi jeg var yndet af mine Lærere, især af min gode Rector, siden Biskop Peder Jacobsen Tetens, i hvis Lectie jeg var i 3 Aar og hørte ikke et haardt Ord. Han var som en Fader for mig, og havde den Tillid til min Flittighed, at han sjælden eller aldrig examinerede mig i noget af det, der var os foresat, men brugte mig og nok en Discipel ved Navn Lauritz Holst, som nu (1813) er Præst paa Als, til blot at besvare de Spørgsmaal, som af de

¹ Rigsdaler. I det følgende skrives dog oftest Rbd., rigsbankdaler, som blev udsendt fra 1813 efter statsbankerotten.

andre Disciple bleve ubesvarede, ligesom vi ogsaa i hans Nærværelse og under hans Anførsel maatte gjennemgaae nu og da baade Græsk og Hebraisk, til vore Meddisciples Undervisning. At dette gav os en vis Anseelse i Skolen, følger af sig selv, ligesom det ogsaa var os en stor Opmuntring til stedse at udmærke os ved Kundskab og Flid. 1762 sendte han mig til Academiet med et meget berømmeligt Testimonium, som nu er i min Søns Eie, men hvoraf jeg kan erindre denne Begyndelse: “*Quisque suos patimur manes. Quævis parca suis premitur difficultatibus, suis vexatur incommodis. Cum reliquis vero munus docendi Si contuleris, molestiis adeo cetera vincit, adeo pro reliquis laboris plenum est et tædeii, ut in proverbium merito abierit: Jupiter, quem odit, præceptorem creat. Verumenimvero perniciosissimo huic tam corporis quam animi veneno dulcissimum haud raro antidotum miscent discipulorum alii, inter quos referendus est, quem ad vos jam mittimus, egregiæ spei juvenis Janus Winther Bentzon. Talis fuit, ut Si præceptor ipse sibi discipulos fingeret, alios, vix credo, voto conciperet etc.*”²

Examen med berømmelse

Foruden ham havde jeg i min Skolegang en særdeles Velynder i den residerende Kapellan Hr. Hylle, en streng Mand, som unge Mennesker gjerne kunde blive bange for, men som beviste mig og min fattige Moder alt det Gode, han kunde; at jeg nu ikke skal nævne adskillige Borgere, ved hvis Borde jeg spiste.

Med forbemeldte gode Vidnesbyrd kom jeg til Kjøbenhavn, og skilte mig ved min første Examen med Berømmelse. Med mig selv havde jeg i min Skolegang gjort det Løfte eller det Ønske, at jeg, naar jeg var blevet Student, ikke længer vilde eller maatte være min Moder til Byrde. Men hertil var kun liden Udsigt, da jeg efter min Hjemkomst til Horsens havde ikke mere end 1 Skilling i Lommen. Dog! Forsynet gjorde, at mit Løfte blev fuldbyrdet og mit Ønske opfyldt; thi samme Dags Eftermiddag sendte Lector Tetens Bud efter mig om at komme til sig, og foreslog mig strax at reise med Præsten til Hedensted og Dalbye, Hr. Lauritz Fors Steenberg, som var tilstede, og vilde have en Informator til sine Børn. Glad over dette Forsynets Vink til at see mit forommeldte Ønske realiseret var jeg i Øieblikket reisefærdig.

² *Enhver af os lider for sin sjæls synder de fastsatte straffe. Selv den mindste ting tynges af egne vanskeligheder, plages af egne bryderier. Men har du forenet evnen til at undervise med de øvrige, overgår den i den grad de andre med fortrædeligheder, er i den grad mere end alle andre fuld af besvær og ubehag, at det med rette er nedfældet i et ordsprog: Den Jupiter hader, gør han til lærer. Men, og det skal siges, en gang imellem blandes i denne gift, fordærlig for legeme som for sjæl, en sod modgift i form af andre elever, blandt hvilke må tælles den jeg nu sender jer, den håbefulde yngling Jens Winther Bentzon. Han har været således, at dersom læreren selv skabte sine elever, tror jeg næppe han kunne ønske sig dem anderledes, o.s. v.*

Til Hedensted

Jeg kom da til Hedensted, hvor jeg skulde læse for 8 Børn fra Morgen til Aften, og desuden prædike næsten hver anden Søndag for 20rd. aarlig Løn. Aaret efter reiste jeg med min Principals Tilladelse tilsoes til Hovedstaden for at tage min anden Examen, hvilken jeg, imod min Formodning, fik med bedste Character; thi jeg havde kun havt liden Tid for mig selv og ikke hørt nogen Professors Forelæsninger. Henreisen, Examen og Hjemreisen medtog ikke mere end 8 Dage. Gud gav føielig Vind. Et Tilfælde gjorde, at jeg paa en uventet Dag kunde examineres, og nu var jeg da igjen lykkelig paa min Post.

Da jeg omtrent i 3 Aar havde conditioneret i Hedensted Præstegaard, og uagtet min stille Opførsel døiet meget formedelst min Principals Eenfoldighed, hans Kones cholericke Temperament og nogle Børns Ulærvillighed, fik jeg ved Mikkelsdags Tider aldeles uventet Brev fra en af min Sal. Faders forrige Venner, som havde opspurgt mig, Etatsraad og Borgmester Nissen, med Ordre ufortøvet at komme til Kjøbenhavn, saasom han med Theologerne Rosenstand Goische og Bang havde skaffet mig Plads paa Klosteret³ og Regentsen, hvilke Pladser vilde blive bortgivne til andre, dersom jeg ikke strax indfandt mig. Dette Forsynets Vink til mine Studeringers Fortsættelse foreholdt jeg Hr. Steenberg, som bad mig blive hos sig, indtil hans ældste Søn kunde deponere, imod at holde mig frit med Alt et heelt Aar omkring i Kjøbenhavn, i hvilken Tid jeg kunde faae min 3die eller Embedsexamen, men Frygt for at gjøre min uventede Velgjører imod lod mig forkaste dette ellers gode Tilbud; og dog gjorde jeg ham imod ved at føie Hr. Steenberg, på hans gjentagne Anmodninger, i at forblive i Præstegaarden til næstpaafølgende Paaske.

I den Tid jeg var i Hedensted, gik det Rygte, at jeg var forlovet med Præstens ældste Datter, Jomfru Karen Steenberg, endskjønt der aldrig var talet et Ord imellem os om Kjærlighed, hvortil jeg var alt for ung og frygtsom. Men vistnok mærkede jeg, at jeg ikke var hende ligegyldig, og sikkert vilde hun i Tiden blevet min Kone, om hun havde maattet eller kunnet bie efter mig. Jeg var dengang kun 23 Aar gammel. Det var altsaa vel tidligt at tænke paa Forlovelse, endskjøndt jeg vel forudsaae, at jeg paa denne Vei kunde fundet Kapellan- og Successor-Befordring i Hedensted. Deels behøvede jeg endnu at lære meget, deels vilde jeg intet Embede have for min Kones Skyld, deels holdt jeg det for Synd at inklade mig i en saa alvorlig Sag, før jeg havde Levebrød. Afskedstimen kom. Skilsmissen gik ikke af uden Taarer. Endog Præstens og hans Kones Øine vare vaade. Naturligviis vare mine ikke tørre.

³Fra 1573 blev 100, senere 144 studenter bispist gratis 2 gange ugentlig i klosteret, senere i den nuværende Studiegården, men fra 1736 ophorte bispisningen, og alumnerne på Regensen fik kostpenge i stedet, jfr. udtrykket nedenfor, at "nyde Klosterdaleren".

Studier i København på “Theevand og Smørrebrød”

Jeg kom til Kjøbenhavn med en skikkelig, langt fra ikke fiin, Klædning, en Kasseking⁴, noget nødtørftigt Linned, og 7^{ibid.} i Lommen, og adresserede mig strax til Etatsraad Nissen, som fortalte mig, at de mig tiltænkte Pladser ikke længer var ledige, men lovede tillige at ville indtil videre skaffe mig en Gratistplads på Regentens, og af sin egen Lomme ugentlig give mig 4^{rbid.}. indtil jeg af Professorerne kunde blive udnævnt til at nyde Klosterdaleren. Alt dette skete. Knap var mit Udkomme, og mangen Dag maatte jeg lade mig nøie med Theevand og Smørrebrød istedetfor ordentlig Middagsmad. Jeg vilde hellere slaae mig igjennem, som jeg kunde, end enten sætte mig i Gjæld, eller gjøre min Velgjører ved Overløb kjed af mig. Endelig fik jeg til Hjælp en nødtørftig Condition for Hofbogtrykker Møller, hvis Søn, som nu er Hofbogtrykker, jeg i nogle Aar har informeret, og imidlertid blev jeg denomineret til Klosteret og Regentens. Jeg søgte nu flittig Rosenstand og Baags Collegier i nogen Tid. Men nu indtraf det, at min gode Ven Balle for sin Udenlandsreise skulde disputere i Regentskirken, til hvilken Disputats jeg blev bedet at være Opponents ordinarius. Den gamle Dr. og Prof. Peder Holm hørte mine Oppositioner, og blev fra den Tid af min største Velynder og min anden Fader. Nogle Beviser paa hans udmærkede Yndest for mig staaer ikke her paa det urette Sted. Med Balle sendte han Bud efter mig, og da jeg kom til ham, opmuntrede han mig til at udgive og holde en trykt Disputats for at faae det tilsagte ordinære Stipendium. Jeg udgav da en trykt Afhandling de Veracitate, tam qua attributo divino quam virtute christiana spectata⁵, hvorpaa jeg udnævntes til i 3 Aar at nyde aarlig 20^{rbid.}. Det andet Aar skrev jeg de continua Novissimorum meditatione tanquam admodum valido ad vitam pie transigendam motivo⁶, og i det 3die de definitione dei⁷. Nu befalede han mig at melde mig til at blive Alumnus paa Borchs Collegium, hvor jeg iblandt 7 blev sat øverst paa Listen, hvorunder han, som jeg siden erfarede, havde den Hensigt at gjøre mig til Inspector, hvilket jeg var i 3 1/2 Aar, altsaa et Par Aar længere end nogen af mine Formænd. Imidlertid gik jeg paa hans Examinatorium, og her hændte det sig, at han oftere kaldte mig ind til sig for at opmuntre mig til ikke at opsætte min Attestats, hvilket faldt mig meget forunderligt, da jeg vidste, at han havde fraraadet andre at vove sig for tidlig til denne Examen. Jeg gav mig alligevel god Tid for at blive desto sikkrere paa bedste Character; men da jeg endelig ved bemeldte Examen

4 *Af fransk Casaquin: lang, vid overfrakke eller kappe.*

5 *Om sanddruhed, betragtet både som en gudgiven egenskab og som en kristen dyd.*

6 *Om den stadige overvejelse af det nyeste såvel som af det gyldige motiv til at komme fremt gennem livet.*

7 *Om gudsbegrebet.*

var blevet laudabilis, og vilde takke ham for hans havte Umage med at danne mig, lod han mig vide, at han havde skyndet paa mig for at unde mig det Rosborgske Stipendium, som nu i 3 Aar havde ventet efter mig og ikke før kunde udbetales mig, hvorpaa jeg paa een Gang fik 90^{rbd}. Endnu lod han det ikke blive derved, men befalede mig tillige at gaae til Provst Schøning for at blive proponeret til en ledigværende Vice-Decanats-Plads paa Communitetet, og hvor meget jeg end frabad mig dette, deels fordi jeg ansaae andre ældre Kandidater værdigere dertil end mig selv, deels fordi jeg var bange for den Post, vilde dog ingen Undskyldning hjælpe. Jeg blev da Vice-Decanus, og ved første Vacance virkelig Decanus, i hvilket Embede jeg tilsidst blev den næstældste, og fik foruden det ordentlige Salarium som Decanus legens aarlig 50^{rbd}. Saaledes fremdrev denne gode Mand, som Studenterne ellers i Almindelighed vare bange for, mig ved sin Yndest fra det ene Gode til det andet.

Præst i Køge

Og da jeg endelig var kaldet til Præst i Kiøge, skjændte han venskabeligen paa mig, fordi jeg havde søgt saa lidet et Embede, men lagde tillige den Godhed til at ville laane mig saa mange Penge jeg behøvede, for at sætte mig i Stand. Aldrig smigrede eller krøb jeg for denne min Velgjører. Ofte sagde jeg efter min Overbevisning Sandhed, som jeg siden fortrød, naar vi ikke vare af lige Mening; men intet kunde svække hans Godhed for mig; og denne smukke Blomst være hermed strøet paa den ærværdige Mands Grav!

I den Tid jeg laae paa Borchs Collegium, udarbejdede jeg 5 Disputatser, som bleve trykte, hvis Titler ere følgende: de Phillangelio⁸ - de inepta Leibnitzii distinctione inter miracula superioris et inferioris ordinis⁹ - Prodromus disputationis polemicæ de Præstantia angelorum bonorum præ hominibus quomodocunque spectatis, contra Polzium, philosophum Ienensem¹⁰ - Maculas famæ Thomæ Broconii inustas ob Religionem delere conatur - delere pergit Janus Winther Bentzon¹¹. Den anden og de 2 sidste fandt i høi Grad Sal. Conferenceraad Kalls Bifald. Her blev jeg ogsaa valgt til Formand for det exegetiskhomiletiske Selskab. Ogsaa blev jeg, medens jeg her opholdt mig, inviteret af Sal. Professor Sahl til at være hans Defendens paa det øverste Auditorium, og af Sal. Conferensraad Kall til sammesteds at være hans Opponens ordinarius mod hans Examen criseos Houbigantianæ¹². En god Time-

⁸ Om kærligheden til budskabet.

⁹ Om Leibnitz iåbelige skelnen mellem mirakler af højere eller lavere klasse.

¹⁰ Forløber for polemisk disputats om de gode engles fortræffelighed fremfor menneskene, hvordan man end betragter disse, mod Polzium, filosof fra Iena.

¹¹ De uretfærdige pletter på Thomas Browns rygte søges slettet - slettes fortsat af Jens Winther Bentzon.

¹² Undersøgelse af de Houbigantianske afgørelser. Charles Francois Haubigant, 1686-1783, fransk bibelkritiker.

Condition havde jeg i Compagnistræde, hvor jeg omtrent 1 Aar læste for en Bülow, som jeg dimitterede til Academiet, og som ved Examen stod sig meget vel. Ogsaa fandt jeg daglige Manuductioner til Attestater, saa at mine sammenlagte Indtægter omtrent udgjorde 600 rbd, hvilket i de Tider var anseeligt. Jeg hastede derfor aldeles ikke med at komme bort fra Hovedstaden. Men uformodentlig kom min Ven Professor Balle, siden Biskop over Sjællands Stift, en Aftenstund til mig paa mit Kammer med et Brev fra dengang Conferensraad, siden Geheimeraad Høegh Guldberg, hvori jeg og Schou, siden Oberkæmmener i Helsingør og Assessor, befaledes at komme Dagen efter til Fredensborg, efterdi han havde noget vigtigt at tale med os om. Uden at vide, hvad vi skulde der, toge vi os en Chaise og reiste sammen. Men da vi havde indfundet os paa Slottet for at høre vor Skjebne, blev os berettet, at Sporon, siden Conferensraad og Amtmand i Colding, var beskikket til Informator for Cronprindsen, og at der ved det kongelige Taffel havde været Samtale om, hvem af os 2 der skulde succedere ham som Pagehovmester. Jeg frabad mig strax, paa Grund af mine gode Kaar ved Academiet, denne Ærespost, og overlod til min Ven Schou at modtage den, hvilket skete. Imidlertid blev jeg hos Conferensraaden, som spurgte mig, om jeg endnu ikke havde søgt Embede, hvortil jeg svarede, at det hidtil ikke havde været mit Alvor at forlade Universitetet. Hvorpaa han bad mig, naar det blev mit Alvor, at lade ham det vide, da han ved Arveprindsen troede at kunne virke meget til min Befordring. Dette gode Raad fulgte jeg, da jeg, næsten kjed af de daglige Manuductionsforretninger, indgav Ansøgning om det residerende Capellani i Kjøge, hvortil jeg strax blev kaldet. Jeg blev da tilsagt at prædike for Sal. Biskop Harboe over Rom. 6,4, ved hvilken bibelske Prædiken han var saa fornøiet, at, endskjønt Professor Theologiæ Treschov og nogle Sognepræster skulde ordineres tilligemed mig, blev jeg dog ansat til at prædike paa Ordinationsdagen, som var Dagen før Christi Himmelfartsdag, over Pr. 68, 19. Denne lærde Biskop og sande Christen gav mig baade da og mange Gange siden de venskabeligste Opmuntringer, for hvilke jeg endnu takker ham i hans Grav. Trinitatis Søndag holdt jeg min Indtrædelses-Prædiken i Køge Kirke over Aftensangstexten 1774.

Ædelmodige tilbud

Hvorledes det gik mig i Køge er paa et andet Sted meldt. Meget udfordredes ikke til at gjøre mig yndet, efterdi Sognepræsten Hr. Morsin, som en drikfældig og udsel Knægt, havde ingen Agtelse. Men trende Mærkværdigheder kan jeg paa dette Sted ikke forbigaae. Den første er denne: Da det i mit 4de Embedsaar rygtedes, at jeg muligen skulde forlade Menigheden, kom Sal. Forvalter Faber til mig, for paa egne og Kjøbmændenes Vegne at tilbyde mig et aarligt Tillæg til mit Levebrød af 200^{rbd}. Dette ædelmodige Tilbud, som viste, hvor nødigt man vilde miste mig, rørte mig meget. Jeg forsikkrede, at

jeg endnu ikke havde søgt eller tænkt paa Forflyttelse, at jeg levede fornøiet iblandt dem, og at det eneste, der kunde drive mig bort fra en saa kjær Menighed og i Tiden gjøre mig en Forandring ønskelig, var: at min Kone ingen Enkepension fik, ifald jeg døde som residerende Capellan i Kjøge. Den anden Mærkværdighed er denne: Just i det sidste Halvaar fik jeg 3 forskjellige og uventede Anmodninger om Forflyttelse. Ved et Brev fra Klokker Sandberg ved Helliggeistes Kirke i Kjøbh. blev mig tilmeldt, at Magistraten havde bestemt mig til at succedere Hr. Müller, residerende Capellan ved bemeldte Kirke, ifald han, som formodedes, blev Slotspræst, og at fra min Side behøvedes kun en Ansøgning derom. Men Hr. Krøll blev Hofpræst. Hr. Müller blev paa sit Sted. Herved bortfaldt dette af sig selv. Ved Chirurgus Petersen i Køge fik jeg Hilsen fra Prindsessen paa Walløe, at hun ønskede mig som Stiftspræst i den forflyttede Hr. Pontoppidans Sted, og at jeg derom vilde indgive en Promemoriæ. Men jeg lod svare, at jeg ikke evnede at holde tydske Prædikener, som dette Embede hver anden Søndag fordrede. Atter lod Prindsessen mig sige, at det skulde berøe paa mig selv, om jeg snart eller seent vilde lade mig høre i det tydske Sprog, saasom baade Hun og Stiftsdamerne ret godt forstode det danske Sprog. Denne Naade afslog jeg ved at forsikkre, at jeg ansaae mig uværdig til at modtage et Embede, hvori jeg ikke strax kunde præstere det samme, som min Formand. Desuden vidste jeg, at en af mine Venner, Hr. Wøldike, som havde begge Sprogene i sin Magt, vilde søge Stiftspræsteembedet, hvilket han i Fortrolighed havde sagt mig, og burde altsaa ikke være saa uredelig at ville gaae ham i Veien. Ved min gamle Svigerfader Waldsøe blev jeg skriftligt anmodet om ufortøvet at melde mig hos Professorerne for at kunne succedere Hr. Hvistendal ved Frue Kirke, som nu laae for Døden. Mit Svar blev, at jeg ikke kunde faae i Sinde at søge en Mands Embede, der endnu levede. Søndagen derefter fik jeg Brev om, at han nu var død, og at jeg strax maatte indfinde mig. Men med min Kones Minde besluttede jeg at blive, hvor jeg var. 10 eller 12 Dage derefter kom jeg i andet Ærinde til Kjøbenhavn, men her blev jeg ved Sal. Professor Riisbrighs, min Svigerfader og Svigermoders stærke Overtalelser nødt til at melde mig i det mindste til Valgprædiken. Jeg kom da paa det engere Valg tilligemed Hr. Køhler og Hr. Baagøe, og prædikede i Frue Kirke til Aftensang paa 17. Søndag efter Trinitatis. Hvor liden Umage jeg gjorde mig for at insinuere mig for Professorerne, kom just deraf, at jeg reiste fra Køge om Fredagen, studerede om Løverdagen, prædikede om Søndagen, og reiste igjen hjem Mandag Morgen. Jeg ventede, at Hr. Køhler skulde blevet Manden, efterdi min Ven Professor Balle skriftligt havde berettet mig, at han havde interesseret sig meget for ham hos Consistorium, og holdt mig ganske rolig. Men førend jeg vidste deraf, kom min Svigerfader kjørende til min Bolig med en Avis i Lommen, som berattede, at jeg var valgt med enige Stemmer til det andet residerende Capellani ved Frue Kirke i Hovedstaden.

Prædikede for Det Kongelige Huus

Min Afskedsprædiken holdt jeg i Kjøge Kirke paa 22de Søndag efter Trinitatis, og reiste derpaa med et bekymret Hjerte, i min gode Kones og vore 2 Børns Selskab, til min Bestemmelse. Her kom jeg i Embede ved Siden af 2 gamle rare Mænd, Hr. Præben Schytte, første residerende Capellan, som havde døbt mig, og Hr. Stiftsprovst Hvid, som havde viet mig til min første Kone. Med disse levede jeg i den bedste Forstaaelse lige til deres Død. Ogsaa blev Stiftsprovsterne Shønheider og Bast mine Venner. Det samme gjælder ogsaa om Capellanerne Kofod og Thye. Ikke et ubehageligt Ord førtes imellem os, saa vi ved vor Enighed gave godt Exempel for Menigheden, hvilket gode Exempel ophørte ved vore Efterkommere Reitsen, Fallesen og Clausen, blandt hvilke en langvarig Animositet herskede. Uagtet mine literariske Stridigheder mærkede jeg ikke mindste Afgang i Menighedens Yndest og Agtelse, og ved de ofte forefaldende Vacancer forøgedes stedse mine Indkomster. Som residerende Capellan ved Frue Menighed i Kjøbenhavn nød jeg ei alene ofte den Ære at prædike efter Befaling for det kongelige Huus baade i Cabinettet og i Slotskirken, men ogsaa den Glæde i 20 Aar altid at have Kirken fuld af Mennesker, ikke blot af Menigheden, men ogsaa fra andre Sogne, endog fra Christianshavn.

Gift med to søstre

Men her blev jeg ogsaa haardt prøvet ved 2 gode Koners Dødsfald. Den første, Sal. Mette Kirstine Nyborg, som jeg havde forlovet mig med 5 Dage førend jeg reiste til mit Kald i Kjøge, fødte i Alt 7 Børn, hvoraf 2 blev dødfødte, 1 levede kun 1/2 Aar, og 4 nu ere ret lykkelige. Hun havde sædvanlig meget haarde Barselsenge, men i den sidste efter en dødfødt Dreng gjorde en stærk Blodstyrtning Ende paa hendes Liv. Hun fattedes Intet om Morgenen, men døde inden Aften, rimeligviis fordi Fosteret skulde vendes, og den rette Tid dertil blev forsømt. Et næsten 12 Aars Ægteskab blev da opløst, og hvor dybt jeg herved blev saaret, kan ingen bedre føle end den, der ligesom jeg tabte en from og elskværdig Kone, der var hans Livs Lyst og Lykke. Hendes Søster, Sal. Anna Cathrine Nyborg, blev min anden Kone. Sex Aar tilforn havde jeg i mit Huus ægteviet hende til Silkefarver Weile, som nu var død. I sin Enkestand forlangte hun igjen at komme i vort Huus, hvilket skete. Men nogle Uger efter maatte hun være Vidne til Søsterens Død. Forsynet havde skikket hende i Huset, paa det jeg i min store Bedrøvelse kunde kaste alle mine Huussorger paa hende. Da hun stedse inderlig havde elsket sin nu afdøde Søster, troede jeg ikke at kunne finde nogen bedre Moder end hende for mine Børn. Efter nogen Tids Forløb yttrede jeg denne Tanke for hende og fik hendes Ja. Men Glæden varede kun kort, thi i den 10 Maaned efter Bryllupet nedkom hun med en død Søn. En Skarlagensfeber forenede sig med Mælkefeberen, og nu fik ogsaa hendes Liv Ende.

Provt Bentzon blev gift første gang i 1774, hvor han i Frue Kirke blev viet til Mette Kristine Nyeberg, der døde i 1786. Den anden hustru blev han gift med samme år. Det var en søster til den første, Anna Catharine, som var enke efter en silkefarver Weile. Det blev imidlertid en kort fornøjelse, -de blev gift i oktober 1786, og hun døde allerede i august 1787.

Provst Bentzons tredje hustru var Marie Elisabeth Bay, som han blev gift med i 1788. Hun var datter af en hørkræmmer og overlevede ham med adskillige år, idet hun døde i 1836.

Tredie Hustrue

Hvo var nu mere at beklage end jeg? Jeg blev ved dette andet haarde Stød ligesom forstenet. Nu fik jeg en gammel Jomfru i Huset ved Navn Bakke-wald, som skulde bestyre alt og tage sig af mine Pigebørns Opdragelse; men dette kom jeg til at fortryde. Man sagde, at hun gjorde sig Tanke om stedse at forblive hos mig og at gjøre sin Lykke; men da vel af alt kunde mærkes, at dette ikke vilde skee, blev hun paa een Gang forunderlig ondskabsfuld, og forøgede min store Sorg ved daglige Chicaner og Fortrædeligheder. Dette Levnet kunde jeg ikke længe udholde. Jeg maatte altsaa tænke paa en Forandring, og jeg blev ved hendes Forhold ligesom drevet til at opsøge mig en 3die Kone hastigere, end jeg havde tænkt. Denne fandt jeg i Jomfru Maria Elisabeth Bay, som jeg nogle Aar i Forveien selv havde confirmeret. Denne til Stilhed og Huuslighed opdragne Hustrue har jeg nu levet med over 25 Aar, og ikke fundet mig bedraget ved mit Valg. Hun har i Kjøbenhavn født mig 5 Døttre, og her i Gladsaxe 3 Sønner og 2 Døttre, som alle lever. Jeg har i Betragtning af min Alder det glade Haab, at hun skal overleve mig. Ved hende ere mine store Tab forvundne og mit Liv roliggjort. At ellers før ommeldte Jomfru Bakkewald ikke havde ondt Hjerte til mig, men virkelig yndede mig, slutter jeg deraf, at, da hun i Biskop Balles Huus blev lagt paa Sygesengen, var jeg hende den mest kjærkomne Præst. Mig lod hun hente til sig. Mig bad hun om Forladelse for det passerede, og gik saaledes ind i Evigheden. Medens jeg var Præst i Kjøbenhavn, indtraf den ulykkelige Slotsbrand, og siden den store Ildebrand hvorved ogsaa min Bolig truedes. Jeg maatte med Kone og Børn flytte til Kirsebærgangen ved Nørreport og tilbringe Nat og Dag under aaben Himmel, uvis om hvor jeg siden skulde henflytte. Men til Lykke blev min Bolig skaanet for Luerne, og glad flyttede jeg igjen ind i den. Ved denne Lejlighed havde jeg store Prøver baade paa Militæres, Nuværendes og forrige Tjenestefolks Godhed for mig; thi baade Meubler og Bøger bleve uden min Anmodning med største Beredvillighed og Hurtighed baade hen- og hjemflyttede, og jeg savnede intet uden 1 Tome af en Bog, som en Soldat af Kronprindsens Regiment dog siden bragte mig. Gud være lovet, at jeg var kommet bort fra Hovedstaden førend Engellændernes Bombardement, hvorved baade Frue Kirke og min forrige Bolig bleve ødelagt, og Menigheden adspredt, hvorved ogsaa jeg og min Familie blev forskaanet for de Rædsler, som Bombardementet førte med sig. Ogsaa heri priser jeg Forsynets Veie.

Gladsaxe - roligere og mere indbringende

Jeg havde tænkt at døe i Hovedstaden, og ventede ikke at overleve en svær Sygdom, som længe holdt mig ved Sengen, og som bestod i Mavens eller Underlivets Inflammation, forenet med Stranguria¹³ og Takker¹⁴, men min

¹³ *Vanskelighed ved at lade vandet.*

¹⁴ *Hæmorrhoider.*

Gladsaxe Kirke, foto 1980. Til venstre for våbenhuset ses den oprindelige del, bygget af mark- og kridtsten i 1100-tallet.

gode Natur og Professor Bangs Omhyggelighed gav mig igjen fuldkommen Helbred. Det faldt mig ikke ind at ville nogentid forlade en Menighed, som elskede mig og gav mig mit tilstrækkelige Udkomme. Men Guds Tanker ere ikke altid som vore Tanker. Da Gladsaxe Sognekald blev ledigt, foresatte jeg mig og lovede mine Børn ikke at ville søge det. Jeg raadede endog Hr. Paludan til at gjøre sig Umage for at faae det trods en Professorsvoger, som allerede havde 7 Professorers Vota i sin Lomme. Jeg holdt mig altsaa rolig. Men efter en 14 Dages Tid forestillede Prof. Riisbrigh mig, at jeg ikke burde lade denne Leilighed til et roligere og mere indbringende Levebrød gaa mig af Hænderne, at jeg daglig blev ældre og vilde blive kjed af de idelige Strabadser paa Gaderne, samt at jeg i min Alderdom ikke burde leve af blot Gunst, men heller tage det Visse for det Uvisse. Disse Forestillinger virkede. Hvertil kom, at Hr. Thye, som i 14 Aar havde levet i venskabelig Forbindelse med mig, havde taget Afsked fra Frue Menighed som kaldet Sognepræst til Garnisonskirken, og jeg ikke vidste hvem der skulde blive hans Eftermand. Jeg aabenbarede derfor strax for min Ven Hr. Paludan, at jeg maatte blive

hans Medconceptant uden at have ventet det, saasom jeg altid havde befundet mig vel ved at følge min Vens Prof. Riisbrighs Raad, hvorpaa Hr. Paludan, takkende mig for min redelige Omgang og velfornøiet paa sit Sted, afstod fra at søge Kaldet. Ogsaa Hr. Bruun paa Amager, en af Professorernes Præster, kom til mig for at spørge, om jeg agtede mig til Gladsaxe, i hvilket Tilfælde han ikke vilde gjøre sig nogen Tanke derom eller Umage derfor. Nu blev det da Alvor; men 7 Professorer, som forud havde bortlovet deres Voter til Hr. Wedzeltoft, skulde overvindes, og de bleve overvundne. Jeg holdt da min Afskedsprædiken for Frue Menighed just paa samme Søndag, som jeg 20 Aar tilforn havde taget Afsked med Kjøge Menighed, nemlig 22de Søndag efter Trinitatis; og 1ste Søndag i Advent holdt jeg min Tiltrædelsesprædiken for Gladsaxe og Herløv Menigheder. Min Afskedsprædiken blev trykt, ligesom ogsaa tilforn min Valgprædiken, Afskedsprædiken for Kjøge Menighed og Tiltrædelsesprædiken for Frue Menighed. Foruden andet havde jeg ogsaa i Trykken udgivet en Prædiken i Anledning af Sal. Stiftsprovst Huids Død. Høitideligheden i Frue Kirke i Anledning af Fattigvæsenet og en Brudevielse holden paa Skydebanen for Fuglekongen Hofbogtrykker Møller og Frøken Leiffart. At min Afskedsprædiken gjorde megen Indtryk og at mange Øine vædedes, behøver jeg næppe at anmærke. Jeg forlod en uforglemmelig Menighed med et taknemligt Hjerte, vis paa, at mange redelige Ønsker og Velsignelser fulgte mig.

Ret vel og fornøjet i Gladsaxe

Her i Gladsaxe, hvor jeg har været siden mod Slutningen af Aaret 1797, har jeg levet ret vel og fornøjet. Dog have 3 store Ubehageligheder mødt mig; thi smaae Ubehageligheder, som Bønders Ufredelighed og Egennytte føre med sig, og som vel møde allevegne, vil jeg ikke regne. Jeg savner her det, jeg i mine forrige Menigheder har været vant til, flittig Kirkegang. Ofte prædiker jeg næsten for tomme Stole. Mange Gange er Prædiken reent forbigaaet baade i Hovedsognet og især i Annexet, fordi slet ingen Tilhører indfandt sig. Tidernes Irreligiøsitet har udbredt sig til Landsbyerne. Især er dette Tilfældet i de Landsbyer, som ligge Kjøbstæderne nærmest; og desværre ligge Gladsaxe og Herløv, samt de andre Byer i mine Sogne, kun i det høieste 1 1/2 Miil fra de Kjøbenhavnske Kipper og Kjældere. Det har ofte bedrøvet mig at finde saa liden Lyst til Guds Ord. Jeg har mange Gange anset mig som ansat her til ingen Nytte, og været færdig til at tabe Modet. Men den Tanke har trøstet mig, at Skylden ikke er min, og at Gud vil raade for Udfaldet af vore Bestræbelser.

Indbrud i Præstegården

Mortens Aften 1809 skete om Natten Indbrud her i Præstegaarden, hvorved det meste af vort Linned blev bortstjaalet tilligemed alle Kirkens Sølvar.

Dette Tab var ikke lidet, dog forvindeligt. Den, man tiltroede dette grove Tyveri, gaaer nu, formedelst Indbrud andetsteds, i Hoveriet for Livstid, efter at være pidsket af Skarpretteren. Han havde i min Tid tjent her i Præstegaarden og kjendte Leiligheden. Nu var han Soldat ved det Norske Livregiment, og havde Kone og Børn i Herløv. Hans Navn var Morten Christensen; men man kaldte ham ellers Morten Gavtyv. Os forvoldte han en sørgelig Dag efter Mortens Aften, da vi erfarede, hvormeget der var fraranet os. Jeg skulde just den Dag havt stor Communion; men den maatte udsættes, efterdi han, tilligemed Kirkekarrene, havde borttaget alle Oblaterne.

Jeg har hos Gud især frabadet mig 3 Ting, nemlig Ildebrand, Kræftsyge og Processer. De 2 første er jeg hidtil forskaanet for; men med nogle af min Præstejords Forpagtere har jeg for endeel Aar siden havt Sag ved Birkethinget. Sagen angik nogle Tønder Rug, som efter Kongl. Anordning skulde leveres af dem, der brugte Jorden, og som de nægtede at levere, fordi Contracten ikke taleder derom. Det forstaaer sig selv, at de tabte og maatte tabe Sagen, da Retten var altfor aabenbare paa min Side; men jeg vandt dog heller intet derved, og var ikke heller vel tilmode, saalænge den stod paa. Dog vandt jeg maaskee dette derved, at jeg siden har kunnet leve i Rolighed. Forpagterne maatte ei alene betale Rugen, men ogsaa Jordernes Opmaaling og alle Sagens Omkostninger, foruden hvad deres Procurator kostede dem. Men den største Satisfaction, jeg fik, var denne, at nogle af dem tilstode, at jeg havde ingen Skyld, men at de havde været taabelige nok til at lade sig forføre, og siden ikke at ville forlige sig med mig, endskjøndt Forlig nogle Gange var dem tilbudet.

Udnævnelse til Herredsprovst

Da Salig Provst Høegh i Gjentofte var død i Slutningen af Aaret 1805, blev jeg i hans Sted udvalgt til Herredsprovst, som ingen Præst i Gladsaxe, før jeg, har været, og heller ingen efter mig bliver, efterdi Herredsprovstierne nu ere afskaffede, og Amtsprøvtier indførte i deres Sted. Jeg visiterede kun een Gang i Herredets Kirker og Skoler, sluttede tre Skifter, og indsatte een Præst, nemlig Provst Høeghs Søn i Gjentofte. Jeg bivaanede kun 3 Landemoder. Da Indkomstskatten blev befalet, ved hvis Regulering en Præst skal præsidere som første Medlem af Kommissionen, blev jeg dertil beskikket ei alene for Sokkelunds Herred, men ogsaa for Amager Land. Jeg blev saaledes forvandlet fra Herredsprovst til Skatteprovst, og har nu i slig Anledning gjort Omreiser, som har kostet mig baade Tid og Penge. Paa en Maade har jeg søgt eller foreslaaet min Entledigelse fra denne Forretning, men denne er endnu ikke bevilget.

Saavidt er jeg da kommet. Fra Intet var jeg blevet til Noget. Fra Fattigdom i min Ungdom, som jeg takker Gud for, da jeg ved den er bevaret mod adskillige Laster og Udsvævelser, hvortil jeg ellers kunde henfaldet, er jeg nu

en gjældfri Mand med rigeligt Udkommen. Penge har jeg aldrig gjort noget af. Jeg har ligesaa gjerne udgivet som modtaget dem, naar de kun bleve vel anvendte. Mine mange Børns Opdragelse har været kostbar. Mange Penge ere medgaaede ved Indsættelse i den Almindelige og geistlige Enkekasse efter mine 2 afdøde Koner; saavel som ved mine 4 ældste Børns Mødrenearvs Udbetaling i det Kjøbenhavnske Overformynderi. Desuagtet har jeg kunnet give hver af mine 10 levende Døttre 700^{rbd}, altsaa en Sum af 7000^{rbd}.

Fra min første Embedstid af har jeg, hvilket ikke maa udtydes som Selvroes, givet min fattige Moder en liden aarlig Hjælp efter min Leilighed, som efter hendes Død tilfaldt min ældre Broder Bent Nicolai, der døde som Skoleholder i Horsens, og nu med Forføielse efter Omstændighederne nydes af min endnu levende Søster i Jylland, Johanne Maria. Af mine øvrige Sødskende døde 3 meget unge, nemlig 2 Brødre og i Søster. En Broder ved Navn Edvard døde som Degn i Uth ved Horsens, og min ældste Søster Anna Cathrine tog jeg i mit Huus, saasnart jeg var blevet Præst i Kjøbenhavn, hvor hun efter ½ Aars Sygeleie døde af Svindsot. Min gode Kones tarvelige Huusholdning og gode Villie har hjulpet mig til at bestride alle disse og flere Omkostninger, og Gud har lagt sin Velsignelse til vore Bestræbelser. Under min nu levende elskværdige Hustrues Anførsel ere og blive vore Pigebørn opdragne til Tarvelighed, Orden og Flittighed. Hun elskes inderlig af mine Børn af 1ste Ægteskab, som aldrig kunde faaet en bedre Madmoder. Til 2 af mine hjemmeværende Sønner holder jeg Informator i Huset, som aarlig faaer 600^{rbd}. Min yngste Søn er kun i sit 3die Aar. Hvad der i sin Tid skal blive af disse Dreng, raader Gud for. Som Sjeldenhed anmærker jeg her, at min Avlskarl Svend Andersen nu har tjent her i Præstegaarden paa 11te Aar.

Ikke slidt de stores trapper

Af min foran fortalte Promotionshistorie fra det ene Embede til det andet sees, at jeg ikke har behøvet, som saamange andre, at slide de Stores Trapper for at faae Levebrød, men at Forsynet ligesom har drevet mig frem. Maaskee havde jeg nu været Biskop, dersom jeg for mange Aar siden, i Dronning Julianes Regjeringstid, vilde modtaget Slotspræsteembedet istedetfor det residerende Capellani i Frue Menighed, som ved Biskop Balle blev mig foreslaaet; men deels havde jeg tabt i Indkomsten ved dette Bytte, og befandt mig altsaa bedre ved at være Borgerpræst, deels var jeg bange for Hoffet og tænkte: qui procul Iove, procul sunt a fulmine¹⁵, ligesom jeg og stedse ansaae mig uskikket til at omgaaes de Store. Jeg har i det mindste seet mange sættes paa Bispestole, som deels ere meget yngre, deels ved Intet have udmærket sig. Men aldrig har jeg misundt dem deres Ophøielse, da mit Valgsprog stedse

¹⁵ *De som er fjernt fra Jupiter, er fjernt fra Lynet.*

har været: bene qui latuit, bene vixit¹⁶. Jeg befinder mig saare vel ved at være det, jeg er, og tragter ikke efter høiere Ting, hvortil jeg ogsaa nu er for gammel, da jeg kun fattes 1/2 i 70 Aar.

I denne høie Alder er jeg, Gud være lovet! ved fulde Sinds og Legemes Kræfter. Min Helbred er ypperlig, min Tænkraft usvækket, mine Øine klare, mine Hænder uden Rystelse, mit Bryst stærkt, mine Fødder raske til at gaae endog hele Mile uden Træthed, ligesom og alle mine Besøg til mine vidt adspredte 5 Skoler skee tilfods. Min huuslige Lykke holder mig næsten ved bestandig Munterhed, og smaa Fortrædeligheder, som udenfra kunne møde, overvindes snart og let. Hvad skulle jeg mere kunne ønske mig af dette Livs gode Ting uden dette: endnu inden min Død at see flere af mine Børn ret forsørgede? Dog! ogsaa for dem vil Forsynet styre, ligesom for mig, og jeg er rolig. Mine allerede forsørgede Børns Historie af 1ste Ægteskab, der hænger saa nøie sammen med min egen, og ikke lidet har bidraget til mit Livs Lykke, begiver jeg mig nu til i Korthed at fortælle.

Svigerson dekoreret

Min ældste Datter, Ellen Cecilie Magdalene, født i Kjøge den 4de October 1775, blev d. 11te Julii 1798 ved mig ægteviet i min forrige Bolig i Kjøbenhavn, efterdi Naadsensaaret her i Gladsaxe endnu ikke var udløbet, til Hr. Peder Holm Borch, residerende Capellan til Nykjøbing og Lystofte paa Falster. De levede der i endeel Aar velfornøiede, end skjøndt Kaldet kun var lidet. Men da Kongen for omtrent 4 Aar siden var i Nykjøbing, og erfarede, at Hr. Borch, ved Opoffrelse baade af Tid og Penge, havde bragt Skolevæsenet i en meget forbedret Stand, havde han den Naade for ham Aaret efter ei alene at kalde ham til Sognepræst for Ude- og Oppesundbye Menigheder i Sjælland, men og ved samme Tid at gjøre ham til Ridder af Dannebrog.

Denne Forflyttelse har i Hensigt til det Oeconomiske sat ham noget tilbage, efterdi det i de senere Aaringer har kostet overmaade meget at etablere sig paa Landet, hvilket har forvoldt, at han er kommet i en ikke liden Gjæld; men da Kaldet er godt, og han er en fornuftig Huusholder, frygter han ikke for om nogle Aar at rede sig ud deraf. Han er min Datter en god og kjær Mand, og har med hende avlet 4 Børn, hvoraf den første Søn er død; men 2 Sønner og 1 Datter leve. Overmaade kjært var det mig at faae ham til Sjælland, da vi nu og da kunne besøge hverandre, hvilket ogsaa skeer, naar dertil gives Tid og Leilighed. Som en duelig og venskabelig Embedsmand er han yndet af sine Menigheder og af alle, som kjende ham. Hans Giftermaal med min Datter gav Anledning til mine 2 andre Døttres Forsørgelse.

¹⁶ *Den som har levet skjult, har levet godt.*

Min anden Datter, Nicoline Christiane Frederica, født ligeledes i Kjøge d. 24de Mai 1777, blev d. 21de Februar 1803 ægteviet ved mig her i Præstegaarden til Hr. Jacob Schierning, residerende Capellan til Michaelis Kirke i Fredericia og dets Annex Ærritzløv. Han blev ifjor forflyttet som Sognepræst til den danske Kirke i Fredericia og Annexet Weilbye. De leve sammen i et fornøieligt Ægteskab og i meget gode Omstændigheder. Ved dem er jeg blevet Bedstefader til 4 Børn. Denne min Datter kunde nu været Bispinde i Lolland, dersom hun turde gaæet ind som Moder til Biskop Boiesens voxne Børn.

Underofficer, præst og seminarieforstander

Min Søn Niels Ludvig Christian, født i Kjøbenhavn d. 5te Novbr. 1780, blev Student 1796, og tog baade denne og siden sine øvrige Examinere med Udmærkelse. I Aaret 1805 skrev han en latinsk Afhandling, hvorfor han blev tildømt Universitetets Guldmedaille. I Fredens Tid var han Underofficer ved Studenterchoret eller Kongens Livcorps. Jeg har haft megen Ære og Glæde af ham, da han baade formedelst sine Kundskaber, sin moralske Character og sit gode Udortes har været agtet og elsket.

Aar 1809 blev han kaldet til at være Sognepræst i Snedsted paa Thyeland, og samme Aar d. 8de Juni ægteviede jeg ham her i Gladsaxe Kirke til min Huusholderske Jomfru Ellena Stine Thenstedt, som han i endeel Aar havde været forlovet med. 2 Aar efter, nemlig 1811, blev han Provst i Hassing Herred, og tillige af Cancelliet beskikket til Lærer og Forstander for Skoleseminariet for Aalborg Stift. Han havde det Uheld at succedere en gal Mand i en forfalden Præstegaard; men med Mod og Sindighed har han overvundet alle Vanskeligheder og lever fornøiet med sin forstandige Kone, dog endnu uden Børn.

Min 3die Datter, Charlotte Reinholdine Sophia, født i Kjøbh. d. 29de Juni 1784, havde den Lykke paa en Reise til Falster med sin Søster, at den rigeste Kjøbmand i Nykjøbing, Broder til Præsten i Fredericia, Hr. Gregers Scherning, blev inderlig forelsket i hende. Jeg viede dem sammen her i Gladsaxe Præstegaard d. 31te August 1803. 2 Brødre bleve altsaa i eet Aar viede til 2 Søstre. Jeg kalder dette Partie lykkeligt, ikke blot for Mandens Rigdoms Skyld, men fornøieligt fordi hun neppe kunde faaet en bedre tænkende og kjærligere Mand. De have avlet 5 Børn sammen, hvoraf 1 er dødt, som var en Dreng; men 4 Pigebørn leve. Medens jeg havde disse mine her nævnte Børn hjemme, fornøiedes jeg ofte ved deres Clavecinspil¹⁷ og fortræffelige Sang.

¹⁷ *Clavecin eller Klavicymbel er en art forløber for flygelet, hvor strengene ikke blev anslået med tangenter, men afknipsedes med små ravnefjer, anbragt på tasternes bageste ende.*

Af de øvrige, endnu ikke forsørgede, Børn af sidste Ægteskab var i Kjøbenhavn fødte:

Johanne Mette Christine	d. 3die Martii 1789	/ 1863
Anna Cathrine Maria	d. 28de Januar 1791	/ 1850
Jensine Lovise Wendelia	d. 11te August 1793	/
Martha Petrine Elisabeth	d. 21de Februar 1795	/ 1840
Andrea Juliane Octavia	d. 13de Martii 1797	/ 1880

Følgende ere fødte i Gladsaxe Præstegaard:

Carl Friderich Ferdinand	d. 10de Septbr. 1799.	
	(døde 161/2 Aar gammel.)	
William Edvard August	d. 18de Febr. 1802	/ 1869
Sara Adolphine Emilia	d. 30te Mai 1805	/ 11/2 65
Henriette Regine Amalia	d. 30te Mai 1808	/ 1833
Anton Theophilus Theodor	d. 26de Febr. 1811	/ 1884

Denne Børneflok, tilligemed min Kone og mig selv, overgiver jeg ganske til det velgjørende Forsyns Bestyrelse. Gud alene veed, hvad der endnu kan forestaae os. Allerede ere Tiderne meget onde¹⁹ og kunne vorde endnu værre; men ogsaa er det muligt, at alt kan blive bedre, da det staaer i den Høiestes Magt at forandre alle Ting. Vel har jeg stundom, som Fader for saamange Børn, med Bekymring tænkt paa deres muligen forestaaende Skjebne; men Eftertanke paa Guds Førelser med mig selv fra min Ungdom af har snart beroliget mig. Min Tillid og mit Haab bliver derfor stedse urokket. Dersom mine Børn, hvilket jeg endnu ingen Grund har til at paatvivle, ville skikke sig vel, kan det ogsaa gaae dem vel. Og her ender jeg da for Tiden min Levned- og Familiehistorie, dog med den Forbeholdenhed, at om noget vigtigt, glædeligt eller sørgeligt, indløber i min Levetid, skal det ikke vorde glemt eller uanmærket. Tantum²⁰

Jeg har i det foregaaende skrevet om mine 14 levende Børn, og herved troede jeg, det skulde blive; men d. 26. Jan. 1816 kom min Kone i Barselseng med en Søn, som d. 8de Mai blev døbt i Gladsaxe Kirke af mig selv (og i Daaben kaldet Janus Wilh. Georg)²¹. Moderen Maria Elisabeth Bay og Jomfru Maria Johanssen vare Fruentimmerfadderne. Mandfadderne vare: Artillericapt. v. Myhre, Privat- og Bogholder Peter Feilberg, Casserer Schelderup og Hr. Schartau. Istedetfor det overstrøgne Navn blev Barnet kaldet Carl Friderich Ferdinand, saasom min første Søn af dette Navn døde paa Friderichs Hospital Natten til d. 16de April, hvilket Dødsfald meget bedrøvede mig, efterdi han

¹⁸ Denne kolonne, med dødsårene, er tilføjet med en anden håndskrift.

¹⁹ Afsnittet er skrevet maj-juni 1813. I januar samme år var den danske stat gået bankerot.

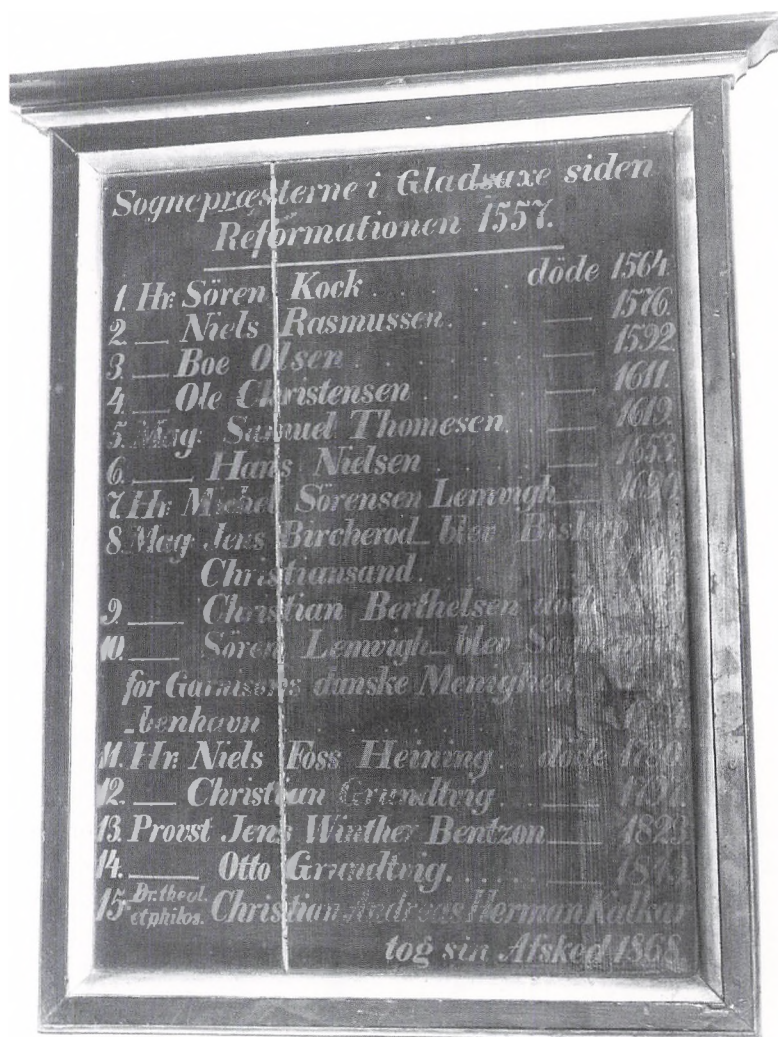
²⁰ Så meget ("Så mange var ordene")

²¹ Ordene, der her er i parentes, er i manuskriptet overstreget.

havde naaet en Alder af 16 Aar, 7 Maaneder og 5 Dage, og havde gjort meget god Fremgang ved Tegne-Academiet. Han blev begravet d. 20de April paa Frue-Assistencie Kirkegaard.

(Carl Friderich Ferdinand døde som Adjunct ved Flensborg Latin- og Realskole d. 24. Marts 1863.)²²

²² Parentesen kan ses at være en senere tilføielse.

I Gladsaxe Kirke ses en liste over samtlige præster siden Reformationen, som officielt fandt sted i 1536, men tilsyneladende havde lidt svært ved at vinde indpas i Gladsaxe sogn - 1557. Provst Bentzon ses som nr. 13.

Fra mejeridreng til tjenestemand

Af *Børge Laursen*

Forord

Under mange sammenkomster med mine børn har jeg gang efter anden berettet en eller anden historie fra min barndom og ungdom, og børnene har flere gange bedt mig om at nedskrive disse beretninger, som de syntes var både morsomme og interessante.

Efter at jeg i 1991 blev pensionist på „fuld tid“, besluttede jeg mig til at rode lidt i erindringer, hvorefter beretningen er blevet til.

Specielt har jeg tilegnet den til mine børn, således at de kan få en fornemmelse af, hvorledes et ganske almindeligt menneskes liv har formet sig fra 1923 gennem 1930'erne, under besættelsen og i tiden fra befrielsen til omkring 1990.

Efterhånden som jeg har skrevet beretningen om mit liv, er jeg kommet i tanke om, at jeg egentlig har haft et særdeles indholdsrigt liv. I den tid, der er gået, er der sket en kolossal udvikling, som det har været en oplevelse at have været med til at se, og mine egne gøremål har været med til at gøre mit liv spændende og vel nok i mange situationer særpræget.

Bagsværd 1921

Min far boede hos sin arbejdsgiver, købmand Carl Jensen i Bagsværd Købmandsgård, nabo til Kroen (også kaldet „Skalle-Carl“, da han ikke havde et hår på hovedet), men min far besøgte ofte min mor, som boede hjemme på Arnesvej 10 i Brønshøj. De unge mennesker fandt ud af, at de gerne ville gifte, men det syntes min morfar ikke rigtigt om.

I 1921 købte min far Bagsværd Mejeri. Det bestod af et lille butikslokale og en 2-værelers lejlighed samt et ret stort lokale i udhuset, som blev brugt som en slags mejeri. Der var dog kun tale om, at indkøbt mælk fra Lyngby Mejeri i mælkejunger blev overhældt på flasker med en kapsel på, hvorpå stod „Bagsværd Mejeri“.

Min far fik overbevist min morfar om, at det var nødvendigt for ham at have en kone, som kunne passe mejeriudsalget m.v. Morfar gav sig, men sagde, at giftemålet skulle foregå den 3. november 1921, hvis han skulle holde festen - denne dag var min mormor og morfars sølvbryllupsdag. Bryllupsfesten blev holdt i „Brønshøj Tivoli“ - det hed nogle selskabslokaler, der dengang lå på Frederikssundsvej lige ved Brønshøj Torv.

Herefter flyttede de til før omtalte Bagsværd Mejeri, der lå på Hesteskoen i Bagsværd. Der blev ansat en medhjælper, som hed Laurits Pedersen, ligesom min moster ind imellem hjalp min mor i butikken. Der blev solgt mælk, fløde, ost, smør, margarine og æg. Smørret blev leveret i dritler med 100 pund i hver. Når folk købte smør, skulle min mor og moster sørge for at dyppe træskeen godt i saltvandet, for der skulle gerne kunne sælges 103 pund af hver drittel på 100 pund. Der var ikke tale om snyderi, men saltvand vejede jo også lidt.

Som nævnt kom mælken fra Lyngby Mejeri i jungler, og overhældningen på flasker foregik ved hjælp af en gummislange, der blev stukket ned i junglen, og ved hjælp af „hævertsystemet“ løb mælken ud i slangen og ned i flaskerne. Mælken blev bragt fra Lyngby Mejeri af en mælkekusk, der hed Christian Nielsen. Han fik et godt øje til min moster, og hun var ikke uimodtagelig, så de forlovede og giftede sig.

Bagsværd Mejeri

Dagen på mejeriet foregik således: Laurits Pedersen og min far stod tidligt op og tappede mælk fra kl. 4. Derefter spændte de hestene for de to mælkevogne og kørte rundt og satte mælk ved gadedørene rundt om i Bagsværd. Konkurrencen var stor, idet der også kørte mælkevogne rundt fra „Enigheden“, „Lyngby Mejeri“ og „Bagsværdgaards Mejeri“. Om fredagen kørte de rundt og hentede penge hos kunderne.

Min far syntes, at min mor også skulle have glæde af hestene. Han købte derfor en gig (et tohjulet hestekøretøj), og min mor kunne så en gang imellem køre sig en tur til Brønshøj for at besøge sine forældre.

Om eftermiddagen var der ikke så meget at gøre for Laurits og min far. Han besluttede sig for at udskifte hestemælkevognene med 2 automobiler, men beholdt gigen og den ene hest. Det var Ford T-modeller med løse hynder og kaleche. Om morgenen blev hynderne taget ud, og der blev sat nogle store lukkede kasser op i stedet. De blev fyldt med mælkeflasker, og så kørte Laurits og min far rundt med mælk i biler i stedet for hestevogne - det var uhørt på den tid. Og ikke nok med det. Ved middagstid blev kasserne taget af, og hynderne blev sat på plads, og så kørte de med passagerer. Det var starten på „Bagsværd Lillebiler“. Ud over disse to biler købte min far yderligere en bil - en lukket vogn, der kun kunne anvendes til persontransport. Han ansatte yderligere en mand til at køre den anden „mælkevogn“.

Midt i al travlheden skete en stor begivenhed, idet jeg så dagens lys første gang den 10. april 1923. Der var ikke tid til at føde i Bagsværd, så min far kørte i hast min mor til Brønshøj, og jeg fødtes nævnte dag på Arnesvej 10. Det var en stor hjælp for min far, at min moster kunne passe butikken, medens min mor var optaget af andre gøremål.

Den 15. juli 1923 blev jeg døbt i Brønshøj Kirke, idet min far og mor syntes,

Husene i det gamle Bagsværd var lave og beskedne. Her er det "Pax" (latin for "fred") på hjørnet af nuværende Hesteskoen og Hovedgaden, hvor Thorvald Jacobsen havde købmandsforretning, og der til højre var benzintank. I 1950'erne blev det nye Bagsværd Torv anlagt her. Sidevejen er Hesteskoen, hvor Børge Laursens far i 1920'erne havde "Bagsværd Mejeri", der lå på venstre side op til Slangerupbanen.

Foto ca. 1930.

at dåben skulle finde sted i den samme kirke, som de var blevet viet i. Jeg fik navnet Aksel Børge Laursen, men blev kaldt Børge.

Der gik ikke lang tid, så var min mor og jeg tilbage i Bagsværd. I begyndelsen blev jeg anbragt i en barnevogn i gården, men jeg blev jo større med tiden. Da jeg var stor nok og kunne gå, blev jeg tøjret i en lang snor til nedløbsrøret i gården. Jeg havde også en trofast „barnepigge“, idet husværten, manufakturhandler Thorvald Møller, havde en stor Sankt Bernhardshund, der hed Velo. Den veg ikke fra min side, og hvis den skønnede, at noget var galt, gav den hals, og min mor kom farende.

Efterhånden blev jeg fri for snoren, og så kunne jeg kravle op ad trappen til første sal i udhuset ovenover mejeriet. Der var et lille blikkenslagerværksted, og mester var Christian Ravn - min søsters senere svigerfar. Det var morsomt for en lille fyr som mig at kunne rode rundt mellem rør og fittings.

I 1926 fandt min far ud af, at det var for belastende at have både mejeri og

lillebilforretning, så han solgte mejeriet til Thorvald Christiansen, som selvfølgelig skulle bo i den lille 2-værelses lejlighed, der hørte til butikken. Vi flyttede efter salget til et 2-familiehus, der hed „Bien venu“ på Bagsværdvej 305-307, som tilhørte enkefru Harriet Ibsen. Hun boede i lejligheden på 1.sal. Vi kom til at bo i stuelejligheden, som bestod af 3 værelser og køkken. Det var jo en vældig forbedring, men det var ikke nemt at have bilerne der (min far havde jo 3). Jeg bør nok lige sige, at vejen nu hedder Aldershvilevej, og huset lå der, hvor Villy Pedersens gule ejendomme nu er.

Lillebilforretning på Hovedgaden

Der viste sig nu ret hurtigt en ideel løsning på problemet med lillebilerne. På Bagsværd Hovedgade 149 lå et større hus, som i stueetagen indeholdt en slagterforretning og en møbelforretning med sadelmagerværksted (møbelpolstring) i kælderen. På 1.sal var der en 5-værelses lejlighed med en meget stor altan på ca. 30 m². De to værelser var udlejet til frk. Kehlets børnehaven, og min far, mor og jeg flyttede ind i de resterende 3 værelser med køkken. Tillige var der en ret stor sidebygning med vaskehus, garager og en stor gårdsplads. Endvidere hørte der en stor have til lejligheden. Sidebygningens 1.sal benyttedes til lager, og der var også et værelse, der kunne anvendes til beboelse. I hovedhuset på 2.sal (loftet) var der tillige et værelse, der kunne bruges til beboelse. Huset ejedes af slagtermester Holger S. Larsen, som boede i den 3-værelses stuelejlighed, der lå mellem butikkerne, og han drev slagterforretningen. Vor flytning skete også i 1926, så vi boede i „Bien venu“ meget kort tid.

Nu kunne lillebilforretningen udfolde sig. Min far antog 2 chauffører, den ene blev installeret i værelset på 1.sal i udhuset, og den anden i værelset på 2.sal i hovedhuset. Foruden at skulle køre lillebiler var det et led i ansættelsen, at chaufførerne medvirkede i pasningen af haven, ligesom lokumsspanden skulle tømme i aspargesbedet en gang imellem, eller i en septiktank. Iøvrigt kan jeg fortælle, at der til brug for alle indvånere i huset kun var ét lokum, der befandt sig i en lille træbygning mellem septiktanken og en stor ildelugtende mødding, hvor alt affald blev lagt. Møddingen blev tømt en gang om måneden af en vognmand, der blev kaldt „Lorte Kaj“. Det hed han, fordi kommunen havde ansat ham til om natten at køre rundt og hente lokumsspande. En gang om måneden blev vor mødding tømt af den samme mand. Iøvrigt hed han Kaj Jensen og boede på „Christianslyst“ på Gammelmoesevej. Det er hans firma, som i dag forestår renovationen i Gladsaxe kommune.

Min mor havde nu nok at gøre med at passe lillebilforretningens telefon, ordne regnskaber, sørge for husholdning for os selv og nu 2 chauffører på kost og logi. Til hjælp i husholdningen blev ansat en ung pige, der hed Ellen Pedersen - hun var søster til føromtalte Laurits Pedersen. Vi var nu kommet

Dette er den flotte villa på Bagsværd Hovedgade 147-49, hvor Børge Laursens familie flyttede ind i 1926, og hvor der i mange år var slagterforretning. Til venstre skimtes nuværende Pinievej, og til højre det beskedne "Bagsværd Asyl", Gladsaxe Kommunes første børneinstitution, der eksisterede fra 1860 til 1938. Foto ca. 1930.

til at bo ved siden af Bagsværd Skole. Imellem vor bolig og skolen var to gamle huse. I det første boede vejmand Vilhelm Mogensen med kone og 4 børn, og i det andet hus boede enkefru Karen Petersen med en datter og 2 sønner. Hun drev børneasyl, den tids børneinstitution. Hun passede et temmeligt stort antal børn, der hovedsageligt var anbragt af enlige mødre. Asylet blev oprettet i 1860 og havde en bestyrelse, hvor Gladsaxe sogns sognepræst var formand. Det var mig ikke tilladt at gå ind og lege med børnene på asylet. Om børnene ikke var „fine“ nok, ved jeg ikke, men jeg tror, det var fordi min mor var bange for, at de havde lus.

Bakkegaard og Bakkely

Hvor den nuværende Bagsværd Kirke ligger, var der en firlænget gård, som hed „Bakkegaard“. Den var af Københavns kommune, der ejede gården, bortforpagtet til landmand Mikkelsen. Fra jeg var 5 - 6 år gammel, fik jeg til opgave at hente mælk i en lille mælkejunge, hvor der var plads til omkring 2 - 3 liter. Mælken skulle hentes omkring kl. 17, så den var nymalket. I flere år travede jeg den lille tur til „Bakkegaard“ hver dag. På den anden side af skolen var Bagsværd Kirke. Det var et menighedshus, der i 1923 ved frivillige bidrag fra Gladsaxe kommune og befolkningen i Bagsværd blev omdannet til kirke, og den 14. oktober 1923 blev den indviet som sådan. Kirken var selvejende og indtil videre filialkirke til Gladsaxe sogn. Hans Hjemdal, der var inspektør ved Hareskov Kuranstalt, var medlem af bestyrelsen og havde søndagsskole, som jeg besøgte hver søndag i adskillige år, fra jeg var 5 år til omkring 10 år gammel.

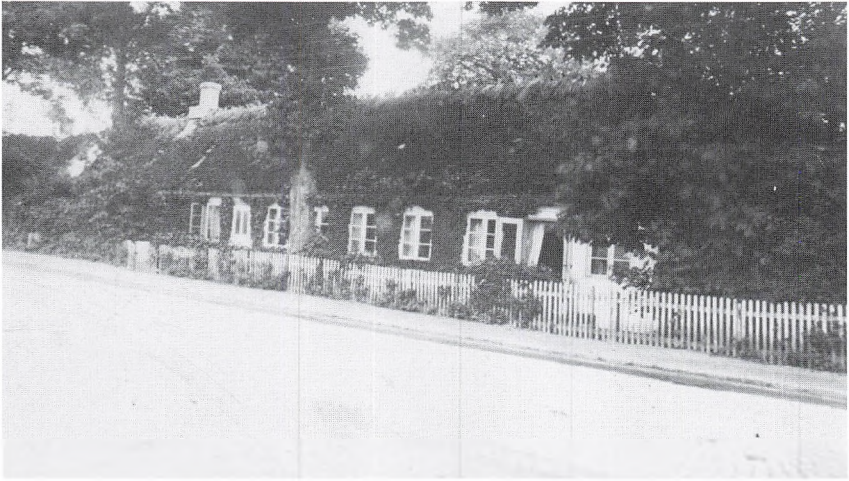
På det andet hjørne af Pinievej og Bagsværd Hovedgade (hvor „Netto“ ligger nu) var der et meget gammelt bondehus, der beboedes af Frede Primgaard-Nielsen. Han havde en stor tømmerhandel, der strakte sig på venstre side af Pinievej. Foruden at drive tømmerhandel kørte Primgaard motorløb på motorcykel. Det mest fornøjelige var, når der var motorløb på „Højnæsbjerg“, der om vinteren blev anvendt som kælkebakke. Motorcyklerne startede enkeltvis ved Bagsværd Sø, og den der nåede højst op ad „Højnæsbjerg“ havde vundet. De motorcykler, man havde dengang, var ikke så kraftige, så der var stor latter, når de nåede halvt op ad bakken, og så trillede såvel motorcykel som kørererne ned. Det var særdeles farligt, men vi børn syntes, det var sjovt.

Lidt længere ned ad hovedgaden lå „Bakkely“, der oprindeligt var en gammel 4-længet gård. I min barndom var der grøntforretning samt „Fransk Vask og Strygning“, der blev drevet af en dame, der hed fru Madsen. Lidt længere henne lå et andet gammelt hus, hvor der var en skomager. Jeg husker ham som en meget gammel mand. De næste huse (nu bagerforretning, Bristol herretøj, vinhandel o.s.v.) er der ikke ændret væsentligt på, udover at butikkerne var andre.

På den anden side af gaden lå husene, som de ligger i dag, bortset fra det røde hus på hjørnet af Bagsværd Hovedgade og Til Jernbanen - „Bjerrebo“, som er bygget senere.

Bagsværd Centrum

Ved Hesteskoen ligger nu „Den Danske Bank“, posthus, apotek m.v. Dengang var der et lille hus, der tilhørte cigarhandler Thorvald Jacobsen. I gavlen var cigarforretning, og i resten af huset boede han. Det næste hus med en BP-benzintank tilhørte snedker Emil Petersen, der også drev benzintanken. Den ene af hans sønner hed Kaj Petersen, der kendes som medlem af bestyrelsen

På Bagsværd Hovedgade - ved nuværende Pinievej til højre - lå gården "Bakkely", som også kendes som "Dyrlægegården". Foto fra 1930'erne.

"Bakkely" var en "rigtig" firlænget gård, selvom den ikke var oprindelig. Her ses gårdspladsen. Foto ca. 1930.

Midt i landsbyen Bagsværd lå det fornemme lyststed "Mariehåb" fra slutningen af 1700-tallet. I forgrunden den gamle Frederiksborg Landevej (nuværende Bagsværd Hovedgade). Bindingsværkhuset lå op til Slangerupbanen og tilhørte Mariehåb, som her er skæmmet af en "knast" på hjørnet af nuværende Bindeledet (tidligere både Lyngbyvej og Bagsværdvej). Her ses forretningen "Bamba", som Børge Laursen omtaler. Yderst til højre Glæsel's Købmansgård. Foto ca. 1950.

for „Tømrermester L.P.Larsen og hustru Olga Larsens Legat“, som ejer rækkehusene på hjørnet af Buddinge Hovedgade og Vibevænget.

Dernæst lå der et gammelt hus, der hed „Mariehaab“. Det blev bygget i slutningen af 1700 tallet af velstående byfolk, der havde fået smag for landlivets lyksaligheder. Ejeren i begyndelsen af 1800 tallet, en velstående enke efter supercargo Marcus Chr. Svendsen, boede om vinteren på Amagertorv 5. Hun holdt stort hus om sommeren på „Mariehaab“, der som det sagdes på den tid „laa paa Hjørnet af Bagsværd By og Landevejen til Kollekolle“. Huset var omgivet af et plankeværk, der „løb langs med en sidevej til den store gård og lyststed Aldershvile“ - i dag Hesteskoen/Birkevænget. I mine barneår var der en smør- og margarineforretning, der hed „Bamba“. I de øvrige lokaler holdt Bagsværd Eksprestrykkeri til. Iøvrigt kan jeg fortælle, at da huset i 1956 blev revet ned for at gøre plads til det nye Bagsværd Torv, søgte man forgæves efter fundamenter fra den første katolske Bagsværd Kirke, der blev nedrevet i 1537, men man fandt „kun“ skeletrester fra omkring 300 personer.

Bagsværd Kro kort før nedrivningen i april 1975. Da havde den eksisteret som bydelens festlige midtpunkt siden år 1668 - i over 300 år. Den faldt til fordel for den nye stationsforplads, da S-toget kom.

Kro og købmandsgård

På den anden side af Bindeledet lå Bagsværd Kro. Umiddelbart før lå købmand Carl Jensens købmandsgård („Skalle-Carl“, som jeg før har nævnt). Huset var oprindeligt staldlænge til kroen, men i 1873 blev der indrettet en „handelsbod“. Kroen blev oprindelig bygget i 1668. I starten havde kroen ikke mindre end tre kongelige ejere, idet Bagsværd til 1717 hørte under det kongelige gods „Frederiksdal“. Kroen var selvforsynende, da det var en anselig firlænget gård med jordtilliggende og desuden havde privilegium til at brygge øl og brænde brændevin, sælge spækhøkervarer og drive bageri. Kroen brændte i 1821 og 1856, men blev hver gang genopbygget. I 1906 blev hovedbygningen stærkt moderniseret og udvidet og så ud, som jeg kendte den, indtil den blev nedrevet i 1975.

Længere henne (mod Buddinge) lå Bagsværd gamle smedie, omtrent der, hvor BS-supermarked nu ligger ud for 12 km- stenen. Smedien har sandsynligvis været i funktion siden romersk jernalder (år 0 - 400). Adskillige

Bagsværds gamle stråttækte smedie ved 12 km. stenen, Bagsværd Hovedgade 118. I de senere år havde bl.a. Tage Jørsbol frisørsalon i den ene fløj. Da huset blev revet ned i 1960'erne i forbindelse med højhusbyggeriet og BS, viste spor i undergrunden, at smedien havde været i funktion siden romersk jernalder.

brandlag tyder på, at den ofte har været ramt af ildebrand, men den er altid blevet genopført samme sted. Man fandt også materialer fra brændevinsbrænding og smugkro fra før Bagsværd Kro fik bevilling i 1678. Endvidere kan jeg fortælle, at ved nedrivningen i 1968 gravede man ned, og i kælderen fandtes flere stenrækker og i det næste lag indmurede munkesten. I forbindelse med nedrivningen var Nationalmuseet ude at studere området i flere uger.

Lidt ned ad det nuværende Bindeledet lå lige før jernbaneviadukten et gammelt hus, som tilhørte Mads Thomsen. Der var et mindre bilværksted, og min far havde lejet et par garager dette sted.

Store kunder - nye biler

Min fars lillebilforretning gik godt, og han havde fået nogle store faste kunder. Først vil jeg nævne „Hareskov Kuranstalt“ (der hvor „Hareskovbo“ nu ligger), som blev opført i 1908. Foruden en stor 3 etagers hovedbygning var der 3 mindre villaer, nemlig „Havehuset“, „Det norske hus“ og „Skovbryn“. Disse

villae var indrettet som værelser for kuranstaltens gæster. Foruden at være en helbredelsesanstalt var der tale om et hjem, hvor alle (mere velhavende), der ikke var egentlig syge, men kun overanstrengte eller på anden måde svækkede, under gunstige forhold kunne genvinde deres livskraft. Der blev reklameret med varme og medicinske bade, massage og elektrisk behandling, derunder „Finsens lys“, diæt m.v. Der kunne kureres stofskiftesygdomme, kroniske mave- og tarmlidelser, hjertesygdomme og nervelidelser (dog ikke sindssygdom). Kurlægen og lederen var dr.med. Axel Hansen, af hvem min far iøvrigt købte et klaver, da doktoren skulle have et nyt.

Dernæst kan jeg nævne „Haraldsgave“, der ejedes af „Harald Plums Legatstiftelse“. Harald Plums broder, ingeniør Niels Munk Plum, drev „Haraldsgave“ som et rekreationshjem for velhavende mennesker. Siden 1949 ejes „Haraldsgave“ af Bagsværd Kostskole og bruges til beboelse for skolens elever.

Med sådanne - og mange andre kunder - mente min far, at han måtte anskaffe sig nogle store luksusbiler (7 personers) for at kunne leve op til kravene fra de „fine“ mennesker, som holdt til på de nævnte institutioner.

I 1928 rejste min far og mor til Paris for at købe en ny bil. Efter en begivenhedsrig tur kom de hjem med en stor 7 personers gul Renault bil. Dengang kunne man med fordel købe bil i udlandet. Få måneder efter at de var kommet hjem, købte min far en bil magen til, den var blå. Han meddelte herefter sine kunder - iøvrigt ved omdeling af reklamer - at man nu kunne komme til København og/eller andre steder i flotte biler. Der kom rigtig gang i forretningen, og min far og hans chauffører kørte og kørte døgnet rundt.

Omkring 1929 flyttede frk.Inger Kehlets børnehave til Krogshøjvej, og derved blev der til vort brug frigjort 2 værelser. Det mindste værelse fik jeg, medens det andet blev indrettet som spise- og opholdsstue. Den tidligere spisestue blev den „fine stue“ med bløde møbler og senere klaver. Den stue blev kun brugt, når vi havde gæster.

I skole

Så nåede vi til 1929, hvor jeg skulle i skole. Som jeg før har nævnt, boede vi lige ved siden af skolen, og jeg stod meget ofte og kikkede ind gennem gitterporten til det forjættede land, som jeg forbandt med skolen.

Efter sommerferien begyndte jeg skolegangen i august 1929. Det var en stor og stolt dag - nu hørte jeg til på skolen, som jeg længselsfuldt havde kikket ind i mange gange. Min klasselærer blev Marius Rasmussen (senere skoleinspektør på Bagsværd Skole), Tonnisen blev min dansklærer, og fru Bajer fik vi i religion. Endvidere fik vi lærer Ejnar Larsen (senere skoleinspektør på Søborg skole) i regning og sang.

Det første vi lærte var at rejse os fra vore pulte, når en lærer kom ind i

Bagsværd Skole og Menighedshus opført (hhv. 1906 og 05). Til højre skimtes Bakkegård, der lå ca. hvor Bagsværd Kirke blev opført midt i 1970'erne. Bemærk vejtræerne og det åbne land på begge sider af Frederiksborgvej, (Bagsværd Hovedgade). Postkort ca. 1910.

klassen, og iøvrigt skulle vi være stille. Når der blev ringet ind til næste time, skulle vi stille os klassevis i række og gå stille til vort klasselokale. Der blev lagt megen vægt på disse discipliner, og det varede ikke længe, førend det var en vane. Jeg var meget glad for at gå i skole, og denne glæde holdt sig, selv om undervisningsformen var ret så autoritær set med nutidens øjne, og det var lige fra 1.klasse, men jeg synes, vi fik lært noget. Allerede fra 2.klasse fik vi karakterbog med hjem hvert kvartal.

WC - og „DAS“

Som jeg nævnte, gik forretningen godt, og omkring 1932 besluttede min far at købe det hus, vi boede i. Der blev kloakeret i Bagsværd, så vi fik indendørs w.c.er - det var et kæmpefremskridt. Imidlertid var det ikke tilladt chaufførerne at bruge de nye w.c.er. De måtte fortsat benytte vaskehuset til deres morgentoilette, og der var fortsat „das“ i gården. Kun en af chaufførerne måtte bruge de nye installationer - han hed Sørensen og havde været garder. Det synes min far bogede for kvaliteten.

Umiddelbart efter købet af ejendommen købte min far en temmelig stor trægarage, der blev opstillet ved siden af møddingen. I den fjerneste ende af garagen blev der indrettet et lidt bedre „das“ end det gamle faldefærdige

lokum, der havde været brugt i mange år. I garagen var der plads til 20 stk. 20-liters benzindunke foruden en bil. Min far havde entreret med Shell om levering af 400 liter benzin til 25 øre pr. liter - ved tankene kostede benzinen 28 øre pr. liter. På den tid var det en stor besparelse. Man kan jo tænke på, hvad brandmyndighederne mente, men de blev vist nok ikke spurgt.

Centralvarme var et ukendt begreb, vi fyrede i kakkellovne med koks, og varmt vand måtte vi selv fabricere. I køkkenet var der et stort brændekomfur og primusapparater (d.v.s. kogeapparater, hvortil brugtes petroleum). Vi blev badet en gang om ugen i en stor balje, der blev sat op i køkkenet. Det var en festforestilling. Stovvask af tøj foretoges en gang om måneden i vaskehuset, som lå i sidehuset. Der var en stor gruekedel, hvor vandet blev opvarmet med koks og brænde. Foruden min mor og den unge pige hyredes 2 vaskekoner, som hjalp til med stovvasken. Hele den store gårdsplads blev brugt som tørreplads ved hjælp af nogle stolper og snore. Om vinteren tror jeg nok, det var en noget blandet fornøjelse. Når vasketøjet var tørt, blev det sendt til rulning. Senere anskaffede min mor sig en hjemmerulle, og det var meget morsomt for os børn at måtte dreje håndsvinget.

I slutningen af 1920'erne fik vi et teknikkens vidunder. Radioen var opfundet. Der var tale om krystalapparater med hovedtelefoner. Min morfar havde anskaffet sig et sådant instrument. Når man hørte radio, skulle der være helt stille i stuen. Lytterne var iført hovedtelefoner, og når en nål havde nået krystallet på et bestemt punkt, kom der musik og tale i øret via hovedtelefonerne. Lidt senere blev krystalapparatet afløst af et radioapparat med elektroniske rør - lamper kaldtes disse rør. Der var så mulighed for at indstille radioen på en bestemt kanal. Hele apparaturet var afhængig af en god lang antenne. Men så blev højttaleren opfundet. Min far anskaffede sig et moderne radioapparat med lamper og spoler, og så kunne der tilsluttes en højttaler. Den lignede en stor tragt. Vi var vist nogle af de første, der fik et sådant instrument i Bagsværd. Når der var udsendelse, stillede min far højttaleren i det åbentstående vindue, således at folk på gaden kunne høre vidunderet. Jeg kan huske, at i de første dage stimlede folk sammen nede foran vort hus for at høre radio.

8 mennesker til spisning hver dag

I sidehuset lod min far indrette et værelse, således at vi kunne have endnu en chauffør boende. Vi havde i 1930'erne 3 chauffører og en ung pige boende, så vi var 8 mennesker til spisning hver dag. Det var herligt med så mange mennesker, syntes jeg.

I 1932 kom der en ny slagter, som hed Carl Julius Rasmussen. Han havde en søn, der hed Mogens, som var 6 år ældre end mig. Han tog sig meget af mig og beskyttede mig mod andre mere voldelige drenge.

Som jeg før nævnte, var den anden butik og kælder udlejet til sadelmager-

mester C.P.Christensen. I 1931 byggede han et hus overfor - det hvori urmager Kirkegaard har butik. De lokaler, han fraflyttede, blev udlejet til en ung glarmester Gunnar Jensen. Hans kone passede butikken, hvor der solgtes billedrammer, medens han selv kørte rundt på cykel og satte ruder i for folk. Ruderne havde han i et stativ på ryggen. Han fik lov til at bruge vaskehuset til værksted, og han var meget dygtig til at lave blyindfattede vinduer, hvilket jeg var meget interesseret i at se på.

Hans forretning gik også godt, og inden der var gået et år, havde han anskaffet sig en lille lastbil i stedet for cyklen. Det varede ikke mange år, førend han byggede sig et hus med værksted - firmaet eksisterer endnu som Gunnar Jensens Eftf.

Dernæst blev butikken udlejet til en købmand Stilling. Der var hånddrevet kaffemølle m.v., en rigtig gammeldags lille købmandsforretning. Senere kom en ny købmand, en ældre dame, som hed frk. Jensen.

Omgangskreds

Nu vil jeg fortælle lidt om min mors og fars omgangskreds. Først og fremmest betjenten. Han hed Valdemar Christensen og var landbetjent i Bagsværd. Han var gift med Hansigne Christensen, og de havde en søn, der hed Henning, som var et år ældre end mig. Henning blev født på „Vadstrupgaard“ i Bagsværd den 6.april 1922, og lidt senere flyttede de til Pinievej 15, „Ankerhus“. Henning har fortalt mig, at han en dag stod uden for vores låge på Bagsværd Hovedgade og kikkede ind på mig, der kørte rundt i gården i en lille trædebil, som min morfar havde lavet til mig. Da jeg opdagede Henning, ville jeg rigtig vise mig, og jeg kørte med fuld fart ind i stakittet og ind i muren med bilen. Imidlertid kom min far ned i gården og så mig køre rundt på denne drastiske måde. Han skældte mig kraftigt ud, og Henning godtede sig, for han syntes, at det havde jeg rigtig godt af, selvom han også var lidt misundelig på mig, fordi jeg havde sådan en bil.

Christensens flyttede senere hen på Bagsværd Hovedgade 125, boghandler Aage Fugls hus. Ikke ret længe efter flyttede de til deres eget hus på Krogshøjvej 22 (nu hedder det Bagsværdal 22).

Tilbage til skolelivet

En dag opdagede jeg, at Henning, betjentens søn, var blevet klippet således, at han havde fået sideskilning i stedet for pandehår. Jeg havde også pandehår, men jeg spurgte min mor, om jeg ikke også måtte få skilning. Min mor sagde ja, og jeg gik hen til barber Jacobsen (han som havde truttet i trompeten, da „Aldershvile Slot“ brændte). Jeg sagde stolt til ham, at jeg skulle klippes til skilning. Det ville han ikke. Jeg måtte gå hjem til min mor og få en seddel med til ham, således at han kunne se, at jeg havde fået lov. Hjem i en fart, fik sedlen, og tilbage. Så klippede han mig til skilning. Det viste sig, at Henning

var gået hen til ham nogle dage før og havde bedt om at blive klippet til skilning. Barbereren anede ikke uråd, det var jo betjentens søn. Da Henning var kommet hjem, blev hans mor meget vred, for han havde jo ikke spurgt om lov, og den stakkels barber blev skældt meget ud. Derfor var han blevet forsigtig.

I hele barndommen opholdt jeg mig meget hos min mormor og morfar i Brønshøj. Når jeg skulle til Brønshøj, tog jeg toget (Slangerupbanen) fra Bagsværd Station og kørte ind til Nørrebro. På togvognene var der åbne perroner foran og bagpå hver vogn, og der syntes jeg, det var morsomt at stå under togturen, selv om jeg fik røg og kulstøv i hovedet fra lokomotivet. Fra endestationen på Nørrebro kørte jeg med sporvognen - linie 5 - til Brønshøj. Om sommeren var det særligt morsomt, fordi sporvognens bivojne ofte var åbne sommervogne.

Fra 3. klasse gik vi i skole hver dag fra kl. 8 - 14 (også lørdage) undtagen én dag, hvor vi gik fra kl. 8 - 12 - det var omkring 34 timer om ugen. Der blev lagt megen vægt på fagene Dansk, Retskrivning samt Regning. Vi havde meget Historie, Geografi og Religion. Der var flere gymnastiktimer, hvor vi om vinteren var i gymnastiksalen. Det var mest en slags „Kaptajn Jespersen“ gymnastik. Forår, sommer og efterår var vi på boldbanen. Klassens størrelse varierede fra 28 til omkring 32 elever. Kl. 11 var det store spisefrikvarter. Hele året spiste vi ude i skolegården, hvor der var læskure. Kun de få dage, hvor det kunne være ekstremt koldt, måtte vi spise oppe i klasselokalet. I skolegården stod der i spisefrikvarteret en mælkemand, der solgte 1/4 liters flasker mælk. Med sin blyant prikkede han hul i kapslen, og vi fik udleveret et sugerør. Mælk med sugerør kostede 10 øre.

Der blev hver uge udnævnt en ordensduks i klassen. Han/hun skulle sørge for rengøring af tavlen og samle eventuelt henkastet papir op. Ordensduksen kunne blive pålagt at dele forskelligt materiale ud på bordene til næste time. Når der efter et frikvarter blev ringet ind, gik vi - som før nævnt - op i klassen i række og geled, og ordensduksen stillede sig ved døren og skulle varsko, når læreren kom. Straks læreren kom ind ad døren, rejste vi os alle og satte os først, når læreren sagde: „Vær'sgo at sidde ned“. Da vi fra 1. klasse havde lært at være stille i timerne og ikke tale indbyrdes, var der sædvanligvis ikke disciplinære problemer.

Ved overtrædelse af reglerne kunne læreren idømme den uheldige en times eftersidning samme dag, eventuelt kunne afstraffelsen ske i form af en lussing. I meget grove tilfælde skulle vi stille på kontoret hos skolelederen til afstraffelse med et spanskrør - 3 slag i halen. Det var dog sjældent, at spanskrøret blev brugt, men når det skete, hjalp det.

Selv om det i vore dage kan lyde bombastisk, havde vi ikke problemer med denne form for disciplin; vi følte, at det hele var såre naturligt. Jeg har altid været glad for at gå i skole, og jeg syntes, vi alle havde et godt forhold

til lærerne. Vi tiltalte lærerne med hr., fru eller frøken og efternavnet. Lærerne sagde du til os, medens vi sagde De til lærerne.

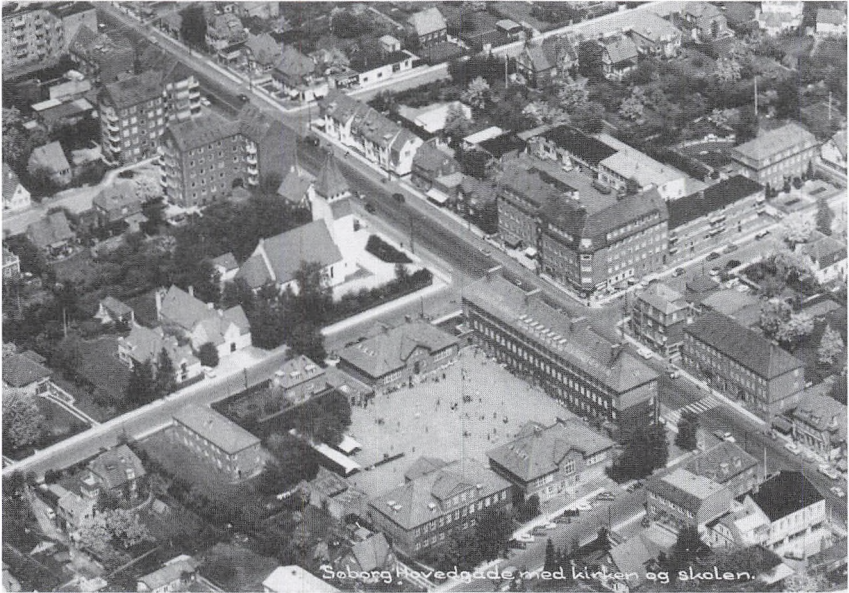
I 5.klasse skulle vi til at tænke på vor fremtid. Ville vi fortsætte til og med 7.klasse og så gå ud af skolen, eller ville vi gå i mellemkolen med en afsluttende realeksamen - eller eventuelt gå videre i gymnasiet med en efterfølgende studentereksamen. De elever, der ville være håndværkere el.lign., gik videre til og med 7.klasse, og så kunne de eventuelt få en læreplads. Nogle ville måske ikke gå i lære, men være ufaglærte arbejdsmænd eller fabriksarbejdere. Mange af pigerne gik ud fra 7. klasse og fik en plads som husassistenter. Det var ikke så sædvanligt, at piger gik videre - dog gik en del i mellemkolen med henblik på senere at få en kontorplads.

Mellemskole i Søborg

De, som ønskede at gå i mellemkolen, skulle i 5.klasse op til en såkaldt mellemkoleprøve. Vore færdigheder i Dansk, Retskrivning, Regning, Historie og Geografi skulle afprøves. Det var ca. halvdelen af klassen, som lod sig indstille til denne prøve.

Jeg bestod mellemkoleprøven og skulle fra den 12/8-1934 gå i mellemkole på Søborg Skole. I Gladsaxe kommune var der 3 skoler, nemlig Bagsværd, Gladsaxe og Søborg Skoler, men der var kun mellemkole i Søborg Skole. 1.mellemkoleklasse blev således besat med elever fra alle tre skoler. Det var jo meget spændende.

Min far købte en helt ny cykel til mig - jeg var på det tidspunkt 11 år gammel, og for at komme til Søborg skulle man enten cykle eller tage bussen. Jeg havde ikke haft egen cykel før, så det var jo en stor oplevelse. Til min mors store beroligelse var der anlagt cykelsti hele vejen. Cyklen fik jeg før sommerferien i 1934, og på den første tur gik det galt. Jeg kørte i fuld fart ned ad Birkevænget mod Aldershvilevej og ville dreje til højre. Farten var for stor, så jeg ramte en bil, som blev ført af en dame. Hun blev så forskrækket, at hun kørte ind i en hæk. Cyklen fik en lille bule i forskærmen, og jeg fik en ret så kraftig skramme på den højre underarm. Hjem i en fart og gemme cyklen, for at min far ikke skulle se bulen i skærmen. Altid gik jeg med opsmøgede ærmer, men for at skjule skaden, rullede jeg ærmerne ned. Nogle dage efter spurgte min far mig om, hvorfor jeg gik med nedsmøgede ærmer. Jeg svarede, at det ville jeg hellere. Han spurgte også, hvorfor jeg ikke kørte på min nye cykel, og om hvor jeg havde sat den. Jeg sagde, at cyklen stod i garagen, og at jeg ikke havde så meget lyst til at køre på den. Han spurgte flere gange, om der var sket noget, men jeg svarede, at det var der ikke. Så blev han meget vred og bad mig rulle ærmerne op. Det gjorde jeg så, og han så skrammen. Hvor havde jeg fået den, jo, jeg var faldet - men ikke med cyklen. Så blev han rigtig gal i hovedet, ikke over at jeg havde kørt galt, for det vidste han, fordi der var en dame i bekendtskabskredsen, der havde set

Børge Laursen kom til Søborg Skole i 1934, da han skulle i mellemskolen (6.-9. klasse). Her ses skolen, omkring 1950, hvor der endnu er tre af de oprindelige pavillioner tilbage.

sammenstødet, men han blev gal over, at jeg ikke havde berettet den fulde sandhed. I denne anledning fik jeg en god gammeldags endefuld, og så var det glemt med en formaning om, at jeg altid måtte fortælle sandheden. Denne episode lærte jeg meget af.

I Bagsværd var der en biograf - Bagsværd Teater. Der var ca. 150 pladser, og indtil omkring 1930 spillede stumfilm, men en dag var der sat et stort skilt op på biografen: „Her spilles „Tonefilm“. Det var en verdenssensation i Bagsværd. Jeg kan huske, at den første tonefilm, jeg så, var Ben Hur. Tænk, at personerne kunne tale. I stumfilmens dage sad der en pianist og spillede til filmen - nu var han blevet overflødig.

I Søborg Skole

Nu kom den store dag, hvor jeg skulle cykle til Søborg Skole for at starte i 1.mellem.

I forhold til Bagsværd Skole var Søborg Skole jo meget stor, og der var mange flere elever, end vi var vant til. Som klasselærer fik vi C.L.B.Cramer, der senere blev viceskoleinspektør på Marielyst Skole, som blev taget i brug i 1938, og iøvrigt har han bidraget meget til at skrive om Gladsaxe kommunes historie.

Som nyt fag skulle vi have engelsk. Det var helt anderledes at gå i mellemskolen, fordi det var frivilligt at melde sig. Der var terminsprøver, som foregik omtrent som eksamen. Men jeg vænnede mig hurtigt til denne nye form for skolegang.

I 2.mellem fik vi tysk og fysik m.fl. som nye fag. Der var meget hjemmearbejde, men jeg var stadig glad for at gå i skole, specielt var jeg særdeles glad for fagene Historie og Geografi. Vor historielærer hed Rindebæk. Han tog os med ud til mange museer, og hans undervisning var meget levende. Derved blev min historiske interesse vakt. I geografi havde vi en lærer, der hed Poul Andersen. Også han havde en speciel evne til at lære os om alverdens lande. Han fik også vakt vor interesse for meteorologi, idet han fik stablet et mindre meteorologisk institut på benene.

Om Poul Andersen vil jeg også sige, at han gik meget op i politik. Det var jo på den tid, hvor Hitler og Mussolini huserede i Europa. Han var meget hadefuld overfor disse diktaturer og fik os indpodet uvilje overfor disse systemer. Til gengæld måtte han stå „skoleret“ for skoleinspektøren, der ikke kunne lide, at lærerne drog politik med ind i undervisningen.

I 3.mellem skulle jeg gå til præst hos pastor Th.Leth i Søborg Kirke, idet der var truffet aftale mellem skolen og præsten om tidspunkterne for konfirmationsforberedelsen. Af hensyn til skoleundervisningen kunne man ikke have eleverne „flagrende“ rundt til andre præster på alle mulige tidspunkter.

Mandolinen blev lagt på hylden, og jeg begyndte at lære at spille klaver. Undervisningen foretoges af en spillelærerinde, frk. Johannesen. Hun kom hjemme hos os, men senere, da jeg havde fået cykel, gik jeg til spil i hendes hjem på Triumfvej. Jeg gik til spil i 6 år, men efterhånden havde jeg fået interesse for den mere moderne jazzmusik, og det havde spillelærerinden ikke interesse for. Derefter gik jeg i nogle år til spil hos kapelmester Hjalmar Rød i Lyngby.

Omkring 1938 startede jeg sammen med min gode ven Jørn og en skolekammerat, Jørgen Rasmussen, et lille orkester, som blev kaldt „Jolly Boys“. Jørn spillede trommer, Jørgen spillede violin (han ville gerne ligne Svend Asmussen), og jeg spillede klaver.

Søborg TAXA

I 1936 vil jeg også nævne at morbror, Richard Larsen, havde købt en lillebilforretning i Søborg af vognmand Eigil Sørensen, der havde fået bevilling til at køre rutebil fra Gladsaxe til Husum. Min morbror var sådan set i „faget“ i forvejen, for han havde kørt som chauffør for min far i slutningen af 1920erne til begyndelsen af 1930erne.

Lillebilforretningen hed „Søborg 714“ og havde holdeplads ved linie 16s endestation. Han havde lært af min far, at der skulle gøres reklame for at få

folk til at køre med netop disse lillebiler. Da jeg var god til at dele reklamer ud, spurgte han, om jeg ville dele reklamer ud for ham i Søborg. Det skulle foregå Kristi Himmelfartsdag i 1936. Jeg startede hjemmefra på cykel, men nåede kun lidt ned ad Bagsværd Hovedgade. Så fik jeg min fod ind i forhjulet og væltede med det resultat, at jeg havde brækket højre arm. Min far kørte mig til amtssygehuset i Gentofte, og der blev min arm røntgenfotograferet. Der blev konstateret et mindre brud, men jeg behøvede ikke at få gips på, idet jeg kunne nøjes med et stramt støttebind. Imidlertid måtte jeg ikke bruge armen til noget som helst i en måneds tid, så jeg måtte spise med venstre hånd. Da vi meget ofte spiste suppe derhjemme, var det særdeles besværligt. I samme anledning slap jeg for at gå til skriftlig eksamen (årsprøve mellem 2. og 3. mellem.

Lidt om Søborg TAXA. I Gladsaxe kommune fandtes ikke koncessioneret taxakørsel, idet befolkningen blev betjent af lillebiler. I Bagsværd var der i 1937 to store lillebilforretninger, min fars og vognmand Hartvig Thomsens. I Søborg var der tre forretninger. Nogle københavnske taxachauffører, der havde bopæl i Gladsaxe kommune, henvendte sig til Gladsaxe Sogneråd for at få tildelt de 12 droskebevillinger (Taxa), som ikke var i brug i Gladsaxe kommune. Forskellen på Taxa og Lillebiler var dengang således, at Lillebiler var private telefonbestillingsforretninger, og vognene måtte ikke tage hyre på gader og stræder. De autoriserede taxabiler måtte derimod lade sig praje og tage ture på gaden. At få sådanne 12 autoriserede taxabiler på gaden i Gladsaxe kommune ville blive en katastrofe for de etablerede lillebilforretninger.

Imidlertid traf sognerådet den beslutning, at de etablerede lillebilvognmænd forlods skulle have en taxabevilling hver, dersom de ønskede det. 5 af de 6 lillebilvognmænd accepterede, og derved fik kun 7 københavnske taxachauffører deres bevillinger. En forudsætning fra sognerådet var den, at bevillingerne skulle opfyldes således, at der skulle indkøbes 12 splinterne taxabiler, og at der skulle dannes en forening. Til gengæld ville kommunen stille holdepladser til rådighed forskellige steder i kommunen. Pladserne lå på offentlige gader og pladser, og taxaforeningen skulle sørge for, at der blev opstillet et telefonskab på hver plads med direkte kontakt til et bestillingskontor.

Tryghed og familiesammenhold

Jeg oplevede Bagsværd som en meget driftig og glad by. Alle kendte hverandre, og ikke mange så ud til at lide nød set med mine øjne. Der var mange forretninger, idet begrebet supermarkeder var ganske ukendt. Endvidere var der mange større eller mindre håndværksvirksomheder, og mit indtryk var, at de fleste var beskæftiget enten som selvstændige eller som ansatte i forretninger og virksomheder.

På den tid var det usædvanligt, at damer var beskæftiget udenfor hjemmet, men mange unge piger var ansatte som husassistenter. Mangfoldige hjem

Gladsaxe Kommunes "buskonge" Eigil Sørensen, startede - ligesom Børge Laursens far - som lillebilvognmand i 1920'erne. Her ses han ved sporvognsløjfen, nuværende Søborg Torv i 1930. Det kostede 1,50 kr. at køre til Bagsværd og 2,00 kr. til Hareskoven. Foto 1932.

havde en husassistent ansat med kost og logi. Når disse piger så var kommet op i 20'erne, blev de gerne gift. Der var også piger, som blev beskæftiget som kontorassistenter, men det endte også med, at disse indgik ægteskab, hvorefter de fleste blev hjemmegående husmødre.

Mit indtryk var, at alle mine skolekammeraters mødre var hjemmegående, og der var jo også nok at få tiden til at gå med. Der fandtes ikke vaskemaskiner, køleskabe, fryserne m.v., hvorfor de fleste var nødt til at gå på indkøb hver dag, for madvarerne kunne ikke holde sig friske længere end nogle ganske få dage. Madlavning dengang var også anderledes end i dag. Alt skulle tilberedes i køkkenet, og almindeligvis stod den daglige menu på 2 retter mad, og det tog tid at tilberede den daglige middag. For os børn var det meget betydningsfuldt, at mor altid var hjemme. Det gav tryghed, og familiesammenholdet var godt. Der fandtes ikke fjernsyn, hvorfor familierne var henvist til at underholde sig selv. Familielivet var meget anderledes end i dag.

Som jeg før har nævnt, kendte næsten alle hverandre. Udover de almindelige familier var der også i byen en hel del originaler. Jeg kan nævne ældre mænd,

Tårnhuset på Bagsværd Hovedgade 119-23, ca. 1930. Nu har Jyske Bank overtaget de fleste af forretningerne, men huset er bevaret i stilen fra århundredets første år. Det var her der var "smugkro" i tobakshandlerens bagbutik, hvor man hyggede sig hos "Sprit-Sofie".

som kunne lide en tår over tørsten. Der var „Kejseren“, „Kongen“, „Godsejeren“ og hel del andre. De besøgte „Sprit-Sofie“ i baglokalet til hendes tobaksforretning. Den lå på hjørnet af Bagsværd Hovedgade og Krogshøjvej. I lokalerne holder „Jyske Bank“ til i dag. „Sprit-Sofie“ var en ældre meget veltalende dame, som handlede med tobaksvarer, øl og sodavand samt uge- blade. Når forretningen var lukket, anvendte hun sit baglokale som en slags „smugkro“ for de fornævnte tørstige herrer.

Gadelivet var præget af mange hestevogne (arbejdsvogne), cyklister, gående og en hel del biler - varevogne og lastbiler.

Om søndagen tog mange københavnere med Slangerupbanen til Bagsværd og Hareskoven, ligesom vi så mange cyklister, som kørte i skoven. Folk spiste frokost eller drak eftermiddagskaffe i „Bøndernes Hegn“, „Aldershvilepavillonen“, „Søpavillonen“ (der brændte og erstattedes af „Regattapavillonen“) og i forskellige skovløberhuse. Jo, der var liv i Bagsværd og omegn også om søndagen. Alt ialt må jeg sige, at jeg oplevede hele min barndom som en lys og lykkelig tid.

Besættelsestiden

Om morgenen den 9. april 1940 vækkede min mor mig allerede kl. 7, idet hun sagde: „Du må stå op, tyskerne er kommet“. Jeg troede, det var et nyt „fif“ for at få mig ud af fjerene, men så hørte jeg motorlarm fra mange flyvemaskiner, og så kom jeg ud af sengen i en fart. Vor chauffør, Werner Willumsen, havde hørt, at Flyvestation Værløse var blevet bombet. Willumsen tog en af vognene, og jeg kørte med ham ud til Kirke Værløse, og der så vi, at hangarer og flyvemaskiner på jorden var brændt. Endvidere så vi en hel del tyske flyvemaskiner, som stod på pladsen. Vi kunne ikke komme helt hen til pladsen, idet der var udsat tyske vagtposter. Med blandede følelser kørte vi hjem og berettede om vore oplevelser. Det var en meget underlig dag. Der blev dekretet mørklægning, og vi var noget trykkede ved situationen.

I de kommende dage mærkede vi ikke ret meget til denne uhyggelige hændelse, men alle var bekymrede for fremtiden. For min far var det lidt af en katastrofe, idet der var indført benzinrationering allerede fra efteråret 1939, og denne nye situation gjorde ikke tilværelsen bedre. Han måtte afskedige chaufførerne, og nogle af bilerne blev „klodset op“. Han kunne kun få benzintildeling til 2 biler, den ene kørte han selv, medens han antog en chauffør, der boede i Bagsværd, til at køre den anden. Imidlertid blev det værre og værre med benzinen, men der var nogle kloge mennesker, som opfandt gasgeneratoren. Det var en slags „kakkellovn“, som blev monteret bag på bilerne. I generatoren blev der lagt brænde, som ved antænding dannede gas (gengas kaldtes det), og så kunne bilen køre. En „kakkellovn“ fuld svarede til, at man kunne køre omkring 70 km, og så måtte der påny fyldes brænde i. Meget besværligt, men forretningen kunne dog holdes i gang. Omsætningen var dalet betydeligt, men min far var en flittig mand, han kørte uafbrudt nat og dag, så familien mærkede ikke væsentligt til, at forretningen ikke gik så godt som tidligere.

CBér

I løbet af 1940 fik jeg ikke nogen stilling, så jeg prøvede på at lære så meget som muligt på Sigbrands Kursus. Men så lysnede det. Som følge af krigen var der etableret en statslig civilbeskyttelsestjeneste, hvortil kunne indkaldes værnepligtige, som ikke var indkaldt til soldatertjeneste. Der var endvidere mulighed for, at frivillige, der var fyldt 18 år, kunne melde sig. Da jeg den 10. april 1941 var fyldt 18 år, meldte jeg mig til denne tjeneste.

Jeg blev indkaldt til at møde på Bernstorff Slot i Charlottenlund til ikklædning. Der blev udleveret en blå uniform (en blåfarvet grå militæruniform), en skrâhue, en sort kappe til vinterbrug, en gasmaske samt et par gummistøvler. Der var etableret grundskole på Bernstorff Slot, hvor vi lærte militær anstand, brug af gasmaske samt fik undervisning i, hvad civilbeskyttelsen skulle bruges til. Der var 4 tjenestegrene: sanitetstjeneste, teknisk tjeneste (rydning af

skadeområder), brandtjeneste og polititjeneste. Jeg valgte polititjeneste.

Yderligere udstyr var udlevering af en politistav samt et skilt, som skulle påsyes uniformen. Der stod CB POLITI på skiltet. Vor opgave var at hjælpe politiet med de civilbeskyttelsesopgaver, som var pålagt politiet. En CB-betjent kunne påtale manglende mørklægning, notere cyklister, der ikke havde mørklagt deres cykellygter, men derimod måtte vi ikke notere cyklister, der kørte uden lygte; den opgave havde det sorte politi. Vi skulle tilse de offentlige beskyttelsesrum, samt på højtliggende poster, vandtårne og lignende holde øje med og indrapportere flyvertrafik.

I november 1941 fik jeg at vide, at jeg fra den 1. januar 1942 var sat til at forrette kontortjeneste på kriminalpolitistationen på Jernbanevej 7 i Lyngby, som fra denne dato skulle oprettes. Hidtil var kriminalpolitiet i Københavns amts nordre birk, som omfattede Gentofte, Gladsaxe, Lyngby-Tårnbæk, Herlev og Søllerød kommuner, samlet på kriminalpolitistationen på Bernstorffsvej i Gentofte, men politimesteren havde sammen med Justitsministeriet fundet behov for en deling, således at kriminalpolitistationen i Lyngby skulle omfatte alle kommunerne undtagen Gentofte, som stadig skulle betjenes fra Bernstorffsvej.

Jeg blev udstyret med en flunkende ny uniform og skulle møde på kriminalpolitistationen den 2. januar 1942. Det var en stor dag.

„Fædrelandet“ på toilettet

På stationen abonnerede vi på alle aviser, deriblandt det nazistiske dagblad „Fædrelandet“. For at illustrere den politiske stemning på stationen kan jeg nævne, at chefen hver formiddag tilbragte en halv times tid på toilettet, og når han skulle derud, sagde han til mig: „Laursen, jeg skal have „Forræderlandet“, den avis egner sig kun til at blive læst et sådant sted“.

I marts måned 1942 skulle der foregå officiel indvielse af stationen. Til stede var rigspolitichefen, politimesteren, politikommissæren for Lyngby ordenspoliti, chefen for kriminalpolitiet i Københavns amts nordre birk og mange flere.

Politimester Aage Seidenfaden trak mig til side og sagde: „Jeg hører, De gør god fyldest her på stationen“. „Javel, hr. politimester“, svarede jeg. Politimesteren sagde så: „Det er besluttet, at der fra den 1. august vil blive oprettet en kontoriststilling her på stationen, og jeg tror, at De med held kan søge den, hvis De ønsker en sådan ansættelse“. Jeg svarede: „Mange tak, hr. politimester, jeg er sikker på, at jeg meget gerne ønsker at ansøge om den stilling“.

En måneds tid senere blev stillingen opslået, og jeg fremsendte en ansøgning. Kort tid efter fik jeg skriftlig meddelelse om, at jeg var antaget som kontorist på kriminalpolitistationen i Lyngby med virkning fra den 1. august 1942. Samtidig fik jeg meddelelse om, at jeg var fritaget for at

udføre civilbeskyttelsestjeneste, så længe jeg var ansat som kontorist på kriminalpolitistationen.

Den politiløse tid

Da politiet blev taget d. 19. september 1944 blev vi alle anholdt af tyskerne og efter et døgn tid indbragt via Shellhuset til Vestre Fængsel. Herfra blev jeg sammen med et par andre løsladt efter 5 døgn ophold.

Senere begyndte jeg på et civilt arbejde på det tidligere drevne motorkontor på Sct. Hans Torv 26 med administrative politiopgaver i amtsligt regi. Her blev jeg sammen med det øvrige personale atter anholdt af tyskerne d.15.11. og indbragt i den ved siden af beliggende politistation på Fælledvej, der var bemanded af det tyske politi. Nu var gode råd dyre. Vi var helt sikre på, at vi var lokket i en fælde. Vor chef, der var en amtslig kontorchef Ammentorp, gik straks hen til politistationen og gjorde indsigelse overfor den tyske politichef. Denne fortalte, at han intet vidste om, at lokalerne på Sct.Hans Torv 26 var overladt til amtet. Han vidste kun, at der var tale om et tidligere politikontor, og da tyskerne havde bemærket, at der pludselig var en flok mennesker i lokalerne, så skulle de anholdes. Den tyske politichef konfererede med sine foresatte på „Dagmarhus“, og vi blev med mange undskyldninger løsladt. Der var tale om en stor misforståelse, og vi skulle ikke i fremtiden blive udsat for ubehageligheder. Vi gik tilbage til kontoret på Sct.Hans Torv og var enige om, at nu var lokalerne sikre mod fremtidig indblanding fra tyskernes side.

Af forskellige kanaler fik jeg kontakt med min chef, kriminalassistent V.Th.Hansen. Han fortalte mig, at de kriminalfolk, der havde undgået at blive taget af tyskerne den 19. september, var indgået i modstandsarbejdet, og at jeg ville høre nærmere.

Min kontaktmænd blev kriminalbetjent Bernt Andersen, og han opsøgte mig en dag hjemme i Bagsværd. Min far og jeg havde tidligere gravet det politiske kartotek ned i haven, og Bernt Andersen bad mig lave lister i kommuneorden med disse kartotekskort som basis. Der skulle laves en liste for personer boende i Lyngby-Tårnbæk, Gladsaxe, Herlev og Søllerød kommuner. Når listerne var færdige, skulle de bringes til de pågældende kommuners folkeregistre, således at adresserne kunne checkes og eventuelt ændres. Jeg fik lavet listerne, idet jeg havde fået fat i en skrivemaskine, og kortene blev igen gravet ned i haven. Planen var, at folkeregistrene snart skulle ødelægges af modstandsgrupper. Iøvrigt spurgte Bernt Andersen, om jeg stadig havde den pistol, som jeg umiddelbart efter den 29.august 1943 havde fået udleveret. Det havde jeg, for heldigvis havde jeg ikke bragt den med tilbage til stationen i dagene umiddelbart før den 19.september - en periode, hvor jeg i nogle dage havde opbevaret et antal pistoler. Den lå trygt og godt på loftet, og jeg havde også sikret mig ammunition.

En uges tid senere fik jeg de rettede lister tilbage fra folkeregistrene, og nu skulle de renskrives med de rette adresser. Da kontoret på Sct.Hans Torv jo syntes fredet, tog jeg listerne med derind og skrev dem rent på en lidt bedre skrivemaskine.

Hemmelige lister i rullegardin

På vejen hjem med listerne i min mappe blev jeg udsat for en ret så ubehagelig oplevelse. Jeg kørte med S-toget hver dag mellem Lyngby og Nordhavn Station, og da jeg den dag kom til Lyngby Station og besteg bussen til Bagsværd, sagde chaufføren, at han var blevet stoppet på turen til Lyngby ved Triumfvej, og der var foretaget razzia af HIPO-folk, så der var mulighed for, at vi ville blive stoppet på vej til Bagsværd. Gode råd var dyre, jeg skulle jo have listerne med hjem, men de kunne jo virke ret så kompromitterende, hvis de blev opdaget. Jeg fik en idé. Jeg tog listerne ud af min mappe - der var vel omkring 10 stykker papir, og jeg rullede et af bussens rullegardiner ned, placerede listerne i rullegardinet og rullede gardinet op igen. Jeg tror ikke, der var nogle af de øvrige passagerer, der bemærkede det. Ganske rigtigt, et stykke ude ad Bagsværdvej blev vi stoppet af en flok HIPOer, og alle passagerer blev gennet ud af bussen. Vi blev alle visiteret formentlig for våben, og tasker og mapper blev gennemset. Bussen blev også gennemgået, men der var ingen, der fandt ud af at rulle rullegardinerne ned. Hvorfor skulle de dog det. Efter 10 minutter fik bussen lov til at køre videre, og da vi nåede til Bagsværd, rullede jeg rullegardinet ned og lagde mine lister i min mappe. Så var den klar.

Engang i løbet af februar måned 1945 blev folkeregistrene i de nævnte kommuner ødelagt, fordi man havde en vis formodning om, at tyskerne måske ville bruge registrene til formål, som modstandsfolk ikke ville acceptere.

I Gladsaxe kommune havde nogle af kriminalfolkene fået en aftale med lederen af folkeregistret, overassistent Olaf Rye-Hansen, om at sørge for, at en kælderør i rådhuset en bestemt aften ikke blev aflåst. Den pågældende aften skulle aktionen foretages, og vi var 3 mand, som gik ind i rådhuset, der skulle være tomt for mennesker. Imidlertid havde Rye-Hansen overset, at et af kommunens udvalg skulle afholde møde i et mødelokale på 1.sal, samme etage, hvor folkeregistret havde kontorer. Da vi kom op på 1.sal, hørtes stemmer fra mødelokalet. En mand slog døren op, og med en pistol i hånden beordrede han de forskrækkede udvalgsmedlemmer og kommunaldirektør Carl Sørensen til at forholde sig roligt. Så var der kun to mand til at tømme kartotekerne. Alle kort blev udtaget og kastet ud af vinduet i anlægget bag ved rådhuset. Kortene blev stablet, så de hurtigt kunne brænde. Der blev hældt benzin på, og der blev sat ild til. Vi forsvandt herefter hurtigt. Det viste sig, at aktionen var vellykket, ingen af kortene kunne anvendes. Efter besættelsen var det et stort arbejde for rådhusets personale at rekonstruere

folkeregistret, men det var der jo ikke noget at gøre ved. I de andre kommuner var aktionerne så vidt jeg ved også gået godt.

Eget hus

Min far og mor havde besluttet sig til at bygge et nyt hus på en grund på Højgårds Allé 7. Det var en vanskelig tid at bygge hus, da det var vanskeligt at få materialer. Huset skulle have været rødt med sorte glaserede tagsten. Det blev gult med røde tagsten, men i det store og hele kom det til at svare til forventningerne. Indflytningen fandt sted på min mors fødselsdag den 9. juni 1945. Der var indrettet to værelser på 1.sal. Det ene boede min søster i, indtil hun giftede sig i 1952, og jeg boede i det andet en kort tid, til jeg blev gift i september 1945.

Fra omkring juli 1945 blev huset på Bagsværd Hovedgade 149 lejet ud, og lillebilforretningen blev passet af en af min fars chauffører, som hed Andersen. Senere blev såvel huset som lillebilforretningen solgt, men min far beholdt sin taxabil i Søborg Taxa, ligesom vi fik 3 lillebiler indlejet på en lillebilcentral i Lyngby. Det var en stor lettelse for min mor, idet hun nu kun skulle føre regnskaberne for lillebil- og taxakørslen og ikke passe telefon.

I august 1945 gik jeg op til ny køreprøve, fordi jeg ville have erhvervs-kørekort, hvorefter jeg kunne køre lillebil for min far i min fritid.

Imidlertid så jeg en annonce i avisen om, at man søgte kontorister på Gladsaxe Rådhus. Jeg skrev en ansøgning og var så heldig at blive ansat med virkning fra den 1. august 1947, så det blev ikke til fast taxakørsel.

Gladsaxe Rådhus

Den 1. august 1947 kl. 9 skulle jeg møde. Samme dag var der blevet ansat 6 mere, og vi skulle alle modtages af kommunaldirektør Carl Sørensen, der bød os velkommen og fortalte os lidt om de på rådhuset gældende regler. Jeg blev placeret i boliganvisningen, og det var unægteligt noget andet arbejde, end det jeg var vant til hos kriminalpolitiet. Efterhånden vænnede jeg mig til den ret så store ændring, og jeg fik interesse for lejelovgivning. Min nærmeste kollega var overassistent Ejnar Andersen, som blev min læremester.

Der var på det tidspunkt en masse byggeri i gang i Gladsaxe kommune, som var i rivende udvikling. En af bebyggelserne var „Stengårdsparken“ på Stengårds Alle, og der var jeg så heldig at få et rækkehus med 4 værelser, køkken og bad. Lejen udgjorde 100 kr. + 35 kr. for varme. Af en månedsløn på 460 kr. var det jo en ret så betragtelig husleje, men da min kone havde genoptaget sit job hos ostehandler Nielsen, og jeg fortsat kørte lillebil for min far lørdage og søndage, kunne vi klare det. Det var et dejligt rækkehus med centralvarme - det var jo helt nyt for os med en sådan luksus.

Den 1. august 1948 blev jeg fast ansat som tjenestemand (kontorist), og allerede den 1. april 1949 blev jeg udnævnt til assistent. Assistentansættelsen

var betinget af, at man bestod en eksamen fra Dansk Kommunkursus. Denne undervisning foregik i 2 år tre gange om ugen udenfor arbejdstiden.

I begyndelsen af 1950 besluttede jeg mig til at blive medlem af „Det Konservative Folkeparti“, idet jeg mente, at dette partis program passede bedst til den samfundsholdning, som jeg havde. Det var dog ikke uden betænkelighed, at jeg meldte mig ind, idet jeg jo var tjenestemand i Gladsaxe kommune, som var socialdemokratisk domineret. Imidlertid var jeg mig bevidst om, at jeg i arbejdstiden måtte være den loyale tjenestemand, som ikke kunne lade sin politiske holdning påvirke arbejdet, men på den anden side kunne jeg bedst lide at „bekende kulør“.

Konservativ „førerdyrkelse“

Forinden jeg fortæller om den første generalforsamling, jeg deltog i, vil jeg dog sige, at min politiske holdning ikke på nogen måde influerede negativt på mit ansættelsesforhold, og jeg mente selv, at jeg altid i tjenestetiden var den upolitiske loyale tjenestemand.

Efter min indmeldelse deltog jeg i 1950 i lokalforeningens generalforsamling på restauration „Skovbrynet“ i Bagsværd. Medlemmerne var placeret ved et hesteskoformet bord i den store sal, og man afventede, at partiets førstemand i sognerådet, handelsgartner Jørgen Jørgensen, skulle ankomme, før generalforsamlingen kunne startes. Mine forældre kom en del privat sammen med Jørgen Jørgensen, uden at min far var medlem af partiet. Han havde den opfattelse, at som forretningsmand kunne man ikke også være engageret i politik. Jeg kendte derfor Jørgen Jørgensen som en flink og rar mand og havde slet ikke forestillet mig, at han skulle få den velkomst til generalforsamlingen, som han fik.

Som nævnt sad vi medlemmer ved det hesteskoformede bord, og pludselig lød en stemme: „Han kommer“. Alle rejste sig, og Jørgen Jørgensen trådte ind. Han hilste med håndtryk på alle medlemmerne og tog derefter plads ved den øverste ende af bordet sammen med bestyrelsen. Da han satte sig, satte alle sig.

Min forbløffelse var stor - hvad var det dog for noget, jeg havde meldt mig ind i. Starten af denne generalforsamling syntes nærmest at have præg af en slags „førerdyrkelse“. Dette troede jeg, vi var færdige med, da krigen var afsluttet.

Imidlertid kørte generalforsamlingen som andre tilsvarende møder i foreninger, og jeg fik senere opfattelsen af, at der ikke var tale om „førerdyrkelse“, men kun om almindelig høflighed overfor en markant personlighed, som Jørgen Jørgensen vitterlig var, men oplevelsen gjorde dog alligevel et vist indtryk på mig unge mand på 26 år, som for første gang var trådt ind i et politisk parti.

Sekretær for fire udvalg på Rådhuset

På rådhuset i Gladsaxe, var jeg meget glad for at være ansat. På kontoret havde vi besøg af mange mennesker, for der var en meget udbredt boligmangel. Alle husejere skulle anmelde deres ledige lejligheder til boliganvisningsudvalget, der skulle tage stilling til, om ejerens ønske om ny lejer kunne imødekommes, eller om udvalget skulle anvise en lejer fra det store kartotek over boligsøgende, der efterhånden var bygget op. Der var mange almennyttige boligselskaber, som byggede udlejningslejligheder i Gladsaxe kommune. Vi havde et ganske udmærket samarbejde med de forskellige boligselskabers udlejningskontorer, og jeg husker fx Københavns almindelige Boligselskab, hvor jeg gennem mange år havde daglige telefonsamtaler om tjenstlige anliggender med den dame, der forestod udlejningen. Hun hed Lis Hyrup. Efter i mange år at have talt med hende i telefonen, så jeg hende første gang i 1962.

Årene gik, og den 1. april 1957 blev jeg udnævnt til overassistent. Det var en stor dag. I 1960 blev jeg udpeget til at være sekretær for boliganvisningsudvalget, da tidligere omtalte kollega, Ejnar Andersen, blev udnævnt til ekspeditionssekretær og ansattes på kassererkontoret. Samtidig med at jeg behandlede boliganvisningssager, behandlede jeg også sager for huslejenævnet, der blev oprettet i 1951. Herudover havde jeg som område sager, der behandlede af boligudvalget. Således havde jeg efterhånden som sagsområder alle sager, som en kommune skulle varetage i henhold til den ret så restriktive lejelovgivning.

I 1962 blev jeg udnævnt til fuldmægtig og blev samtidig sekretær for boligudvalget efter direktør Wilfred Hansen, der havde været sekretær for dette udvalg, siden det blev oprettet i 1943.

Med virkning fra den 1. april 1969 blev jeg udnævnt til ekspeditionssekretær. Udnævnelsen kom først i begyndelsen af juni måned, hvor jeg var påbegyndt ferie, men vi var endnu ikke rejst nogen steder hen. En formiddag ringede kontorchef Kresten Have mig op og sagde: „Nu kan du holde en dyr ferie, for jeg har den glæde at kunne meddele dig, at kommunalbestyrelsen har udnævnt dig til ekspeditionssekretær med tilbagevirkende kraft fra den 1. april“. Det var særdeles glædeligt og nok også lidt overraskende, for jeg havde ikke ansøgt om forfremmelse. På det tidspunkt var jeg udpeget til at være sekretær for fire kommunale udvalg: boliganvisningsudvalget fra 1960, boligudvalget fra 1962, huslejenævnet fra 1966 og boligfordelingsudvalget fra 1968.

Den 1. august 1972 havde jeg 25 års jubilæum på rådhuset, og jeg afholdt en reception i „Stationsparken“s selskabslokaler. Kommunaldirektøren overrakte mig en check på en måneds løn, og borgmester Erhard Jacobsen mødte også frem til receptionen. Det var en stor dag.

I januar 1986 ansøgte jeg kommunen om at blive afskediget fra min tjenstemandsstilling som ekspeditionssekretær med virkning fra den 1. maj 1986. Da jeg havde en del ferie til gode, var min sidste arbejdsdag den 3.

marts 1986, og det blev fejret med en reception på rådhuset afholdt af kommunen. Borgmester Ole Andersen holdt en smuk afskedstale for mig, og der var mange mennesker til stede.

Pensionist på halvtid

På Dronningens fødselsdag den 16. april 1986 begyndte jeg mit halvdagsjob hos advokat Per Therkildsen og fik som nærmeste medarbejder advokatsekretær, fru Kirsten Eriksen, og det var en meget spændende opgave, jeg havde fået. Imidlertid skulle advokatkontoret flytte til nye lokaler på Søborg Hovedgade 112, medens ejendomsadministrationen skulle forblive i de hidtidige lokaler på Søborg Hovedgade 119.

I januar 1991 besluttede jeg, at jeg ville holde op med mit halvdagsjob hos advokat Per Therkildsen, hvor jeg nu havde været ansat i 5 år. Jeg ville gerne holde op med virkning fra den 1. oktober 1991, og min sidste arbejdsdag var den 16. august. Jeg mente, det var passende at ophøre efter at have været 50 år på arbejdsmarkedet.

Som nævnt var min sidste arbejdsdag den 16. august 1991, og vi begyndte så en helt ny tilværelse som „fuldtidspensionister“, og dermed vil jeg slutte beretningen.

I indledningen nævnte jeg, at jeg har haft en særdeles indholdsrig og spændende tilværelse, og navnlig syntes jeg, det har været spændende både at have været offentligt ansat og også prøvet at virke i det private erhvervsliv.

Stengård på Gammelmosevej 228, ejedes af Aldershviles bygherre J. Th. Holm i 1770'erne. Senere kom der kongeligt "Schæferi" - et fåreavlscenter. I 1896 blev gården købt af den kendte gårdslagter, A. F. Ibsen fra Gentofte, men han forregnede sig. Den udstykning han - som den første i Gladsaxe Kommune - forsøgte sig med i 1898, kom først igang i 1920'erne. Landbruget blev nedlagt i 1921, da foreningen Fængselshjælpen overtog ejendommen og indrettede det drengeshjem, som Lau Utzon fortæller om. Siden 1949 har der været lilleskole på stedet. Foto 1932.

Forord

Min far, Lau Utzon, som blev født i 1902, skrev inden sin død i 1989 sine erindringer. Sidste år fik jeg redigeret manuskriptet sammen til en bog til familie og venner. Som helhed har den næppe interesse for en større offentlighed, men afsnittet om Stengården er i det mindste interessant for gladsaxeborgere.

Han kom til Stengården i 1929, 27 år gammel. Han var netop da nyuddannet diakon fra Kolonien Filadelfia i Dianalund. Efter Stengården blev han KFUM-sekretær i Grenå (1933-1941). Fra 1941-54 var han leder af et Blå Kors-hjem, og han sluttede karrieren af med at være plejehjemsleder. Gennem alle årene indtil sin død var han en ivrig foredragsholder og skribent.

Inden afsnittet om Stengården fortæller han om sin ansættelse:

“Ved afslutningen af min elevtid begyndte jeg at se mig om efter en fremtidsgerning. Kirkens Korshær ville ikke have mig, for jeg havde jo aldrig selv været ude på “de vilde vover”, og det var faktisk en forudsætning for at komme der. Jeg havde mest lyst til at blive KFUM-sekretær, og jeg havde indsendt ansøgning til landskontoret i Århus. - Senere viste det sig, at pastor Visby havde glemt at overbringe mig svaret, jeg kunne være kommet ind lige fra diakoneksamen. Så søgte jeg en plads på “Mændenes Hjem”, men da formanden der fik at vide, at jeg havde været KFUM-spejder, var jeg straks diskvalificeret.

Idet jeg gik ud fra deres bygning, stod der en meget stor og tyk mand udenfor. Det var forstander Brummerstedt fra optagelseshjemmet Stengården ved Kgs. Lyngby. Han havde ringet til Kolonien Filadelfia og spurgt om de havde en diakon til ham. Han fik der at vide, at jeg var i København for at søge plads. Han havde så straks startet bilen for at få fat på mig der.

Forstanderparret var de største og tykkeste mennesker, som jeg nogensinde har kendt. Han vejede 150 kg og hun 125 kg. - De var meget ivrige for at få mig til at modtage pladsen hos dem, og det endte med at jeg slog til. Her skulle jeg komme til at tilbringe de næste fire år.”

Jørn Utzon

Min tid blandt de skrappe drenge på Stengården

Af *Lau Utzon*

Stengården

1929-33

Stengården var Fængselshjælpens optagelseshjem for drenge i alderen 15-21 år. De fleste var 18 år. Vi havde plads til 15, og det er vist ingen overdrivelse at sige, at det var nogle skrappe drenge. De havde praktisk talt alle været i konflikt med politiet. Og næsten hver gang en "drengebande" blev trevlet op, blev bandeføreren sendt ud til os. Hvis en dreng var fræk i retten, kunne dommeren sige: „Hvis ikke du kan opføre dig ordentligt her, så kommer du på Stengården i stedet for Godhavn eller Flakkebjerg“.

Min store ængstelse, inden jeg tiltrådte pladsen, var om jeg kunne klare det store gartneri (ca. 4 tdl.) At drengene skulle være det store problem, havde jeg ikke skænket en tanke. Men jeg skulle snart blive klogere. Jeg skulle begynde 1. maj og helst fra morgenstunden, så jeg mødte aftenen før. Jeg spiste til aften sammen med forstanderparret, og fik slet ikke hilst hverken på drengene eller den unge teologistuderende, der havde aftenvagten. Jeg havde heller ingen instrukser fået. "Det venter vi med til i morgen", sagde forstanderen, og så kørte han og fru en i byen.

Kald mig bare Erik

Jeg satte mig op på mit værelse for at læse en god bog og havde det meget stille, indtil kl. var ca. 21. Da hørte jeg hyl og skrig, latter og nødråb nede fra kælderens (jeg boede på 1. sal). Jeg tog mig foreløbig ikke af det, jeg skulle jo først tiltræde næste morgen. Det kunne jo være, at den unge theol. legede en lidt voldsom leg med drengene. Men så hørte jeg råbene "hjælp, hjælp!", som fra et menneske i livsfare. Jeg løb ned ad trapperne, mens støj og nødråb fortsatte, lukkede døren op på klem og så alle drengene i færd med at mishandle den stakkels theol. Han havde blodunderløbne øjne og en blodig tud. Hver gang han faldt om, rejste de ham op og slog ham ned igen. Jeg lukkede døren op på vid gab og brølede: "Hvad foregår der her?" Ingen ville naturligvis sige noget. Jeg formerede dem ind på een række og under skarp kommando blev de ført op på sovesalene.

Bagefter kaldte jeg den unge theol. ind til mig og spurgte: „Hvad er dette her for noget?“ - Han forklarede nu, at han fra starten havde været modstander

af den skrappe disciplin, der var på hjemmet. Han havde derfor straks sagt til drengene, at de ikke skulle kalde ham herr Nielsen, men bare sige Erik og "du". Han ville i det hele taget være kammerat med dem.

I dag synes vi, at denne indstilling er helt i orden. Den gik bare ikke dengang. Drengene havde omgående taget magten, og han kunne slet ikke styre dem. Da jeg næste dag spurgte drengene, hvorfor de havde mishandlet herr Nielsen, forsikrede de i munden på hinanden, at det hele var for sjov.

Løn- og arbejdsvilkår

De forhold, man på den tid bød såvel ledere som medarbejdere indenfor kristeligt og filantropisk arbejde, var, efter vore tiders begreber, ganske horrible. Lønnen var vel ca. halvdelen af, hvad en ufaglært arbejder fik. Mit værelse, der tjente som gennemgang for alle eleverne, var ca. ti kvadratmeter. Arbejdstiden var 7-18 og 7-21 henholdsvis hver anden dag med en halv time fri om middagen. Desuden hver anden søndag fri. Men på mine friaftener og frisdage skulle eleverne både morgen og aften passere mit værelse. På friaftener og frisdage spiste man dog til aften hos herskabet (forstanderparret). På Kolonien Filadelfia spillede jeg tennis sammen med kammerater, så ofte, der var lejlighed til det - jeg var efterhånden helt skrap til at spille tennis. Desuden havde jeg jo der min KFUM-spejdertrop, som jeg havde megen glæde af. - For slet ikke at tale om kammeraterne, som man altid havde omkring sig. Jeg savnede meget, at have nogen at drøfte problemerne med i mit nye arbejde.

I affaldskulen

Min forgænger i arbejdet havde været for meget i lommen på drengene, så de næsten kunne gøre med ham, hvad de ville. En enkelt episode viste, hvordan de f.eks. bar sig ad: En dag under forstanderens fraværelse havde de været i gang med at tømme affaldskulen. Den var vel 2 m dyb og dobbelt så lang. En dreng kalder på pædagogen og siger, at han har fundet noget interessant. Pædagogen hopper ned i kulen. I samme øjeblik springer drengen op, og andre smækker lågerne i, og alle sætter sig ovenpå den. Og nu begynder de at stille krav for at lukke ham ud: mange begunstigelser, masser af cigaretter, ingen straffe for forseelser. Han nægter naturligvis pure at gå ind på noget som helst. - Men efter at have siddet i over en time i den stinkende kule, i en situation, hvor han er nær ved at kvæles, må han sige ja til alle krav.

Der er heller ingen tvivl om, at det store spørgsmål ved min ankomst var: "Hvordan skal vi få den nye pædagog ned med nakken?" De prøvede alle kneb. De forklarede mig, at man altid første gang, man begik en forseelse skulle slippe med en advarsel, og først "næste gang" skulle hammeren falde. Jeg svarede, at hos mig var der ingen næste gang, her var det altid "denne gang", så vidste de, hvad de havde at rette sig efter.

Eleverne arbejder i gartneriet på optagelseshjemmet Stengården - overvåget af to hatteklædte herrer. Foto 1922.

Gartneriet

De var ikke meget vant til at arbejde. Det havde bare drejet sig om at få tiden til at gå på bedste beskub. Derfor så "gartneriet" ud ad Pommern til. Jorden var sammengroet med kvik og anden ukrudt. Alt var forsømt.

Min indstilling var, at der skulle bestilles noget, og at jorden skulle give udbytte i form af kartofler og grønsager. Der var altså stadig noget af en bonde i mig: jorden skulle give afgrøde, og der skulle bestilles noget. Jeg var nok ikke engang klar over, at denne gammeldags opfattelse var med til at klare skærene for mig. Hvis drengene fik lov til at drysse omkring uden virkelig at bestille noget, så fandt de på alle mulige gavtyvestreger og skurkestreger. Når de blev holdt til ilden med hårdt arbejde, var der ikke tid til udskejelser. Det morsomme var, at inden længe kunne drengene virkelig lide at bestille noget, og da de efterhånden så resultaterne, at ukrudtet blev holdt nede og afgrøderne voksede frem, så følte de, at de havde udrettet noget.

Forstanderen havde sin del af skylden for, at drengene ikke hidtil havde kunnet se det nyttige i at arbejde. I min sommerferie havde han ladet drengene lave et kæmpehul i jorden i nærheden af hjemmet. De havde ikke lavet spor

andet i den tid, jeg havde været væk. Ukrudtet havde bredt sig på ny, og det daglige rutinearbejde med oprydning var også forsømt. Jeg spurgte nu først, hvad det mægtige hul skulle bruges til? Han svarede: "Det skal skam ikke bruges til noget, det var bare for at få tiden til at gå". I kan tro, at det varede ikke længe før vi fik hullet fyldt op og kom i gang med noget fornuftigt arbejde.

Om foråret såede jeg selv hvert eneste frø, da jeg desværre ikke kunne stole på drengene, ved det arbejde, der ikke straks kunne kontrolleres. Min forgænger havde engang ladet drengene så gulerodsfrø, mens han selv var gået afsides. Da han kom tilbage dækkede man omhyggeligt alle rillerne. Og så gik en måned, og ikke en eneste gulerodsspire viste sig. Pædagogen gik række op og række ned, til sidst fandt han et sted, hvor der var masser af spirer. Han gravede ned og fandt hele posen med gulerodsfrø på et sted. - Og så var det for sent med ny udsæd.

Vi fik allerede første år en stor avl af grønsager (de følgende år endnu mere) alt hvad køkkenet kunne bruge og meget mere til. Vi fik også lavet drivbænke, så vi kunne avle agurker og meloner under glas.

Om efteråret kunne vi næsten i hver uge sende et læs grønsager på torvet. En enkelt gang sendte vi et stort læs hvidkål til Vestre Fængsel. "Hvad skal jeg så have med til køkkenchefen derude?" spurgte vognmanden. "Ingenting", svarede jeg, "Så tør jeg også love, at det bliver både første og sidste gang, I kommer til at levere noget dertil". - Desværre fik han ret.

Arbejdsglæde

Det hændte et par gange, at vi fik en dreng ind, som pure nægtede at arbejde. "Ja, men så slipper du for at arbejde", sagde jeg, "du sidder bare her på diget, mens vi andre arbejder, - men du må ikke flytte dig derfra. Hvis du vil noget, så må du vinke efter mig".

Når han så havde siddet i sin ensomhed og hørt på de andre drenges glade pludren under arbejdet i en times tid, så var han helt syg efter at få lov til at være med. Men jeg gav mig ikke: "Nu må du i hvert fald blive siddende resten af formiddagen, så kan du måske få lov til at være med på holdet i eftermiddag". Han ønskede aldrig at blive fri for arbejde mere. Vi havde næsten altid en god stemning under arbejdet. Der var selvfølgelig ofte nogle helt asociale, som vanskeligt lod sig indordne under vore ret faste regler, men de allerfleste faldt dog ret hurtigt til ro i flokken.

Sport

Det var naturligvis ikke arbejde alt sammen. I Sommertiden havde vi lov til to eftermiddage om ugen, at gå til svømning i Bagsværd Sø. Der var et godt stykke vej at gå, og naturligvis måtte alle gå på rækker og i takt. Der var en dejlig badebro ved søen, og en del af drengene kunne svømme, og resten

lærte det, så alle kunne springe ud fra broen eller vippen. Mange blev virkelig dygtige svømmere. Om aftenen og om søndagen spillede vi fodbold på egen bane. Det hændte også, at vi spillede træningskamp med ynglingehold fra omegnen, og det var ikke hver gang, at vi tabte.

Om vinteren gik vi ligeledes to eftermiddage til gymnastik på Gladsaxe skole. Jeg havde jo taget delingsførerkursus, så det var en ren svir for mig at få lov til at lede gymnastik. Det var også lykkedes os at få fat på to par boksehandsker, så vi hjemme på værkstedet kunne træne i boksning. Vinteraftener spillede vi skak, dam, ludo osv. Spillekort måtte vi ikke have; - det var jo et kristeligt hjem.

Springtur

Det hændte jo, at en dreng ville "spæne", det vil sige løbe bort fra hjemmet, og at han gjorde det. Der var ganske vist jernstænger for vinduerne i kælderen, og på sovesalene var der ankre på vinduerne låst fast med solide hængelåse. Andre steder var drengene under konstant tilsyn. Men de kunne jo spæne fra gartneriet eller værkstedet eller på vej til eller fra gymnastik.

Når en sådan dreng blev bragt tilbage af politiet, blev han omgående klippet skaldet - helt ind til hovedbunden med den tætte maskine. Og så gik han jo til skræk og advarsel, indtil håret var vokset ud igen. Hvis han løb anden gang, så kom han i spjældet. - Ja, vi havde virkelig et arrestrum i kælderen.

Arresten

Jeg forfærdes, når jeg tænker tilbage på dette arrestrum. Det var nok ikke mere end 5-6 m². Det eneste møbel var en taburet. Vinduet med jernstænger for, var nok ikke mere end 50 × 50 cm. Man fik absolut intet læseligt derind, og først ved sovetid fik den indsatte en madras og tæpper ind. Kosten var også skåret ned til et minimum, selv om det ikke ligefrem var vand og brød.

Det kan vel ikke undre nogen, at en dreng bare efter et par døgn i dette rum, var fuldstændig nedbrudt. Jeg gik næsten altid i forbøn for en dreng, der skulle i spjældet, og hvis han endelig skulle ind, så bad jeg om, at han slap med et enkelt døgn. Men forstanderen var mere tilbøjelig til at dekretere fire døgn, og det var helt umenneskeligt. Så snød jeg mig til at besøge "fangen" så ofte som muligt for at opmuntre ham lidt.

Enkeltbillet til Bråskovgård

Det var jo ikke altid store forseelser, der bragte en dreng på Stengården. Ofte var det bare lidt rapseri eller slagsmål. Andre havde været med i drengebander, der plyndrede lejligheder og villaer. En havde lavet falske postanvisninger og hævet dem. En af de helt specielle havde stjålet 29 biler og kørt i dem, til der ikke var mere benzin, - han var kun 15 år.

Mange af drengene blev fra os sendt videre til ungdomshjem, hvor de skulle være tre år. Andre blev hos os i ca. 9 måneder og blev så sendt ud på arbejdspladser eller i lære. Hvor utroligt det end lyder, klarede de fleste af disse sig uden senere at komme i konflikt med politiet. Det skrappeste ungdomshjem i Danmark fik de værste. Det var Bråskovgård. En af dem, vi sendte derover, blev dræbt samme aften. To kammerater lokkede ham op på høløftet og slog ham ihjel med en økse. - Ikke fordi de havde noget imod ham, men fordi de ønskede at komme i fængsel, hvor der var mildere forhold, end på Bråskovgård.

Vinterbeskæftigelse

I vintertiden fik drengene undervisning i dansk og regning hver lørdag eftermiddag. Det var i reglen teologen, der underviste. Var han forhindret, måtte jeg træde til.

I en sidebygning havde vi et værksted, hvor vi var beskæftigede om vinteren. Det første år lavede vi trækufferter til opdragelseshjemmene. De følgende vintre lavede vi "Rådhusmøbler", det vil sige havemøbler i et bestemt mønster. De var lette at afsætte, når de ellers var korrekt lavet. Vi forsøgte også med bogbinding, men det havde drengene ikke rigtig tålmodighed til. På 1. sal over værkstedet lavede vi helt uden håndværkerassistance 5 nye værelser, så vi nu havde plads til 20 drenge.

En neger

Det hændte ikke sjældent, at en dreng var meget snavset ved ankomsten. En dag, da vi stod på værkstedet, kørte politiet ind på gårdspladsen med en dreng, der tilsyneladende var neger. Han var helt sort i ansigtet og hans hår var kulsort. Da jeg kom ud og tog imod ham, kunne jeg se, at han var meget snavset, og jeg tog ham derfor med ned i baderummet og vaskede ham grundigt og gav ham rent tøj på. Da jeg gik over på værkstedet med ham var han fuldstændig lys i huden og havde de dejligste lyse krøller. Drengene spurgte forbavset: "Hvor er ham, politiet kom med før?" "Jamen, det var jo Jens her", svarede jeg. De havde svært ved at tro det.

Senere, når der kom en dreng, der var snavset, sagde drengene altid: "Ja, du var jo næsten lige så sort, som Jens var, da han kom". "Hvordan det?" - "Jo, da Utzon havde skrubbet ham i tre hold vand, så fandt han en undertrøje på ham".

Aage Skov

Vi havde skiftende teologer til at afløse mig i min sparsomme fritid. De fik kun kost og logi for det. De fleste af dem havde jeg et godt samarbejde med. Det gjaldt også, da jeg fik en ung teolog, der hed Aage Skov. Han var meget omstændelig og også noget rethaverisk. Men i det store og hele havde vi det

godt sammen. En af de ting, jeg dog ikke kunne lide ved ham, var, at når drengene havde forsét sig under hans vagt, så ønskede han, at jeg skulle dekretere straffen for det. Det burde han jo selv gøre, men det kunne han ikke indse.

Han var meget interesseret i det tyske sprog, og en vinter underviste han mig et par aftener om ugen. Det er forresten også det eneste tysk jeg nogensinde har lært, mens jeg så nogenlunde har holdt mit engelsk ved lige.

Min søster Ester og hendes veninde var kommet til Stengården som stuepiger. Og det viste sig, at Ester havde fortrinlige evner som pædagog, og der er ingen tvivl om, at hendes tid på Stengården blev indledningen til hendes fremtidige virke indenfor ungdomsforsorgen. Den blev også indledningen til noget andet, idet hun blev forlovet med Aage Skov, der efter sin embedseksamen først var KFUM-sekretær i nogle år, og siden præst ved Getsemane Kirke i København. Også Esters veninde klarede sig godt, og jeg var en tid meget gode venner med hende.

Ungdomsarbejde i Bagsværd

Til Gladsaxe Kirke var der kommet en ny kapellan, pastor Hareskov, som jeg fik et nært samarbejde med. Der var et lille KFUK i sognet, men ikke noget for de unge mænd. Det ville vi gerne gøre noget ved. Jeg husker ikke, hvordan det gik til, at vi fik samlet en flok unge mænd til jævnlige møder i en lille sal over menighedshuset i Bagsværd. Men det lykkedes altså. Det var ikke alle, der var lige interesserede i kristendom, så vi var nødt til at lave et lidt broget program. Det hele gik demokratisk til, alle var med til at lægge program. Dette arbejde havde vi megen glæde af, og jeg blev navnlig gode venner med to brødre, gartnersønner fra et stort gartneri i Gladsaxe. - Jeg fik også der mange gode tips til vort lille gartneri på Stengården.

Richard Thomsen

Sognepræsten i Gladsaxe hed Richardt Thomsen. Han var en god prædikant, men ellers lidt særpræget. Hvis organisten spillede en melodi, som R.T. ikke syntes om, så råbte han oppe fra alteret, "nej, ikke den melodi, Sørensen, lad os få den anden!" Vi andre syntes jo, at det var brud på ceremonien, sådan at råbe op fra alteret i en kirke under gudstjenesten. - En søndag beklagede han i sin prædiken, at ingen i menigheden ville hjælpe med menighedsarbejdet. Jeg gik så op til ham efter gudstjenesten og sagde, at det ville jeg godt. Han blev synligt forlegen og sagde: "Ja, men hvad i alverden skulle jeg sætte Dem til... jo, vent lidt, De kunne måske dele nogle søndagsblade ud ude i det yderste af sognet". Det lovede jeg så, og brugte en del af min sparsomme fritid til at gå med blade der.

Blandt sognets fattige

For nogle var det et kærkomment besøg, når jeg kom. Det var sådan en slags husvildekaserne, så langt fra kommunekontoret som muligt. Jeg tror ingen af beboerne betalte husleje. De havde kun deres socialhjælp at leve af, og de havde grumme ringe evner til at administrere den. Den dag hjælpen blev udbetalt gik de den lange vej til socialkontoret i Søborg. Når de så havde fået pengene udbetalt, så tog de en bil tilbage. Og det var jo helt vildt. Mange købte gammelt wienerbrød hos bageren i stedet for at købe noget ordentlig mad. Navnlig grønsager var meget billige dengang.

En fattig kone viste mig, at hendes tre små børn sov på gulvet, fordi de ikke havde råd til at købe senge. Jeg fik skaffet et par senge og spurgte så sognepræsten, om han ikke fra kirkens indsamling "til de fattige" kunne skaffe lidt sengetøj. Det skulle han nok klare. Men i stedet for henvendte han sig til børneværnet, der omgående fjernede børnene fra hjemmet og anbragte dem på et børnehjem. Det fik jeg mange bebrejdelser for af den stakkels kone.

En anden kone fra samme fattiggaserne klagede sin nød til mig. Hendes datter havde truffet en tysk sømand og var desværre ved denne lejlighed blevet gravid. Hun havde lovet at tage sig af datterens barn, når det kom, men hvad skulle det blive til, for et sådant barn kom naturligvis til at tale tysk efter faderen, og det sprog kunne ingen i familien forstå. Hun blev meget glad og forundret, da jeg forklarede hende, at barnet naturligvis ville komme til at tale dansk, når det befandt sig i et dansk hjem.

Ferier og fridage

På frisdage tog jeg ofte til København. Så gik jeg i kirke hos Olfert Richard i Garnisons Kirke eller hos stiftsprovst Henry Ussing i Vor Frue Kirke. De var begge helt enestående som prædikanter. Man kunne ganske simpelt ikke lade være at lytte efter, man ville ikke tabe en eneste sætning. Det var ikke underligt, at de begge kunne samle fyldte kirker hver eneste søndag. Ja, i Garnisons Kirke måtte man møde i meget god tid for at få en siddeplads. Så spiste jeg til middag på KFUMs restauration, det var ret billigt, og det var dejlig mad. Søndag aften var der altid møde på KFUM. Førstesekretæren hed Aage Falck-Hansen og han var en eminent leder; det var altid en oplevelse at være med til møder, når han var leder.

Da Aage Skov rejste fra Stengården for at afslutte sine studier, tog vi undertiden på cykeltur sammen i Nordsjælland eller til Sverige. I en sommerferie fulgte vi ad på cykel til Jylland. På denne tur lagde Skov voldsomt ud, og jeg havde svært ved at følge ham; men efter at vi havde kørt de første 100 km var det ham, der havde svært ved at følge med. Jeg tror, at den snigende lungesygdom, der senere slog ham ihjel, allerede så småt var ved at angribe ham.

Lærere og elever på Stengårdens optagelseshjem omkring 1930. I forreste række nr.2 fra venstre ses denne artikels forfatter, lærer Lau Utzon.

Et frierbrev

Men ofte følte jeg mig alligevel ensom. Det var måske grunden til at jeg fik den ide, at spørge "søster Anna" om hun kunne tænke sig at skrive sammen med mig, altså som penneven. Vi kendte jo praktisk talt ikke hinanden, men hun sagde da ja til at skrive. Det blev til mange gode breve igennem et års tid. Så fik jeg den urimelige ide, vistnok i begyndelsen af april 1930, at spørge, om hun ville gifte sig med mig, når muligheden ad åre måtte være der.

Det kan ikke undre nogen, at hun omgående svarede nej. Men hun kunne ikke bekvemme sig til at sende brevet afsted. Det vidste jeg af gode grunde ingenting om og gik i frygtelig spænding, mens jeg afventede svaret. Hver eneste dag håbede jeg på brev med posten, men forgæves. Snart bebrejdede jeg mig selv, at jeg havde sendt det famøse frierbrev. For hvorfor skulle Ann sige ja til mig? Vi havde på Kolonien Filadelfia været sammen nogle få gange, men aldrig alene. Vi havde skrevet sammen i nogle måneder, naturligvis aldrig et ord om kærlighed. Kort sagt, vi kendte grumme lidt til hinanden. Ann ville have de allerbedste argumenter for at sige nej, - men hun kunne da i det mindste svare mig! At negligere ved ganske stille at indstille brevskrivningen, var dog et nummer for strengt.

Der gik vel halvanden måned inden svaret kom, og så var det et ja, og det kærligste brev, man kunne tænke sig. - Ann havde i mellemtiden brændt det første brev. Paulus skriver et sted noget om at være i den syvende himmel. Jeg har aldrig følt mig nærmere. I kan tro, at der kom fart i korrespondancen. Og hvor jeg længtes efter et møde med hende. Men det var ikke så ligetil. Der var jo ikke noget, der hed weekendfri.

Uofficiel forlovelse

Først da jeg fik ferie i august, fik vi aftalt at mødes i Horsens. Jeg kom dertil aftenen før og indlogerede mig på Jørgensens Hotel, hvor jeg sov om natten. Så gik jeg op til toget for at hente Ann. Vi var meget generte, og nøjedes med at give hånd. - Jeg kunne næsten ikke kende hende igen. På KF var hun buttet rund, nu var hun åleslank og meget kønnere, end jeg kunne huske.

På hotellet lagde vi overtøjet op på mit værelse. Og så var tiden inde til det første kys. Vi var komplet uøvede begge to. Først måtte vi konstatere, at man kun kan kysse på skrå. - Ellers er næserne jo i vejen, og så kunne vi ikke ramme hinandens mund; første gang ramte vi i hvert fald ved siden af. Siden fik vi jo lidt mere øvelse. Men vi blev aldrig særlig forfaldne til kysseri. Måske har der i underbevidstheden luret en tanke om, at kys på munden egentlig var uhygiejnisk. Husk på, vi levede endnu i en tid, hvor mange unge døde af tuberkulose. - Men ih, hvor var det dejligt at være sammen. Vi nød hver time, ja, hvert minut. Vi fik en dejlig middag på Jørgensens Hotel. Så gik vi tur og drak eftermiddagskaffe på Bygholm Parkhotel. Tiden fløj afsted. Inden jeg næsten vidste af det, var det tid at følge Ann til rutebilen, som hun skulle benytte på tilbageturen til Hornsyld. Også her var vi tilbageholdende med kærtegn. Ikke desto mindre havde en medarbejder fra sygehuset observeret os, og berettede vidt og bredt, at frøken Nielsen var blevet forlovet.

Under vort samvær i Horsens viste det sig, at vi så ens på mange ting og havde samme indstilling til en række forhold. Vi var enige i vor kristne grundindstilling, at vi gerne ville tjene Gud ved at øve en tjeneste overfor vore medmennesker, - ikke mindst de, der i særlig grad trængte til omsorg, forståelse og venlighed.

Vi skal ikke have børn

Vi var enige om, at det vigtigste i livet ikke var at opnå en høj og anerkendt position, at "lykken ikke er gods eller guld, storhed og ære", som der står i sangen, men pludselig siger Ann noget, som kom fuldstændig bag på mig, og for øvrigt var i absolut modsætning til min indstilling: "Vi skal ingen børn have, vel?" Jeg tænkte mig grundig om, inden jeg svarede: "Skal vi ikke vente med at tage stilling til dette spørgsmål, indtil vi bliver gift?" Den dag i dag, og nu skriver vi 1981, ved jeg ikke, hvad der lå bagved spørgsmålet. Om det var noget, der var overvejet gennem lang tid, - eller noget rent

spontant. Der var ingen tvivl om, at Ann holdt af børn. Jeg tror heller ikke, at hun var bange for den ulempe og det besvær, der kunne være forbundet med at sætte børn i verden. Snarere den tanke, at hvis vi gav afkald på at få børn i vort hjem, så kunne vi få meget mere tid til at tjene vore medmennesker.

Ef. 2, 10

Den næste gang vi mødtes var vor officielle forlovelsesdag den 13. juni 1931, - den dato, der står i vore forlovelsesringe. Jeg kom med skib fra København til Aalborg og Ann kom vist med toget. Vi gik straks ned til en guldsmed for at bestille ringe, der skulle jo navne og dato i osv. Desuden ville vi have et motto, og der kom til at stå Ef. 2,10. Det er Paulus brev til Efeserne, hvor der står: "Vi er hans værk, skabte til gode gerninger, som Gud forud beredte, for at vi skal vandre i dem".

Vore kære børnebørn synes nok, at det var et meget højtideligt motto. Og deri har de ret. Men dette motto har betydet meget for os gennem hele livet. Mens ringene blev færdige, drak vi kaffe på Centralhotellet. Jeg væltede flødekanden, så al fløden løb ud over dugen, men ellers havde vi det rart sammen og lagde planer for fremtiden. Jeg var jo endnu på Stengården, så udsigterne var ikke de allerbedste. Ingen af os tænkte dog på, at der skulle gå næsten tre et halvt år endnu, inden vi skulle gifte os. Vi håbede på den tid endnu på, at der skulle blive en lederstilling til os indenfor børne- og ungdomsforsorgen. Men denne mulighed kom aldrig.

Danmarks Sløjdlærerskole

Efter at være blevet forlovet begyndte jeg så småt at se mig om for at finde en stilling, jeg kunne gifte mig på. Adskillige diakoner havde fået stillinger som ledere af børne- og ungdomshjem, og med mine år på Stengården, var det naturligt, at også jeg fortsatte på denne linie.

Der var jo ingen egentlig pædagoguddannelse endnu, men mange havde taget sløjdlærerkursus o.lign. som supplement til diakonuddannelsen. Jeg søgte nu ind på Danmarks Sløjdlærerskole, og fik aftale om, at jeg under dette kursus kunne bo på Stengården og få kost og logi der (men ingen løn) mod at tage aften- og søndagsvagter. Jeg skulle så nøjes med én uges ferie. (Det var for øvrigt i den tid, at forstanderen lod grave kæmpehullet, mens gartneriet groede efter med ukrudt). Kurset var helt overfyldt af arbejdsløse lærere. Der var på den tid ingen lærer, der kunne få embede, hvis han ikke havde mindst mg i gennemsnitskarakter.

Skønt jeg nu skulle have gode forudsætninger og havde mødt megen velvilje hos overinspektøren for børne- og ungdomsforsorgen, så kom jeg ikke i betragtning til de stillinger, jeg søgte. Der var efterhånden blevet præcedens for at foretrække skolelærere fremfor diakoner til de ledende stillinger.

Stengårdens imponerende hovedbygning set fra havesiden

Desværre havde forstanderen glemt, at han havde lovet mig en uges ferie, han kunne overhovedet ikke huske noget om en sådan aftale. - Sagen var, at han var blevet godt træt af at skulle være hos drengene i dagtimerne, det var han slet ikke vant til.

Besøg af Ann

Som et lille plaster på såret fik jeg lov til at invitere Ann til at komme og besøge mig et par dage. - Vi så jo kun hinanden et par gange om året, så vi nød rigtig at kunne få snakket med hinanden. En lille udflugt i bil fik vi også tid til. - Jeg havde ikke helt glemt at køre bil, selv om det kun skete sjældent nu.

Uenig med generalsekretæren

Tanken om at søge ind som KFUM sekretær havde aldrig helt forladt mig. Og da Ester og Aage Skov bakkede mig op, sendte jeg en fornyet ansøgning. Om mit møde med „generalerne“ på KFUMs landskontor kunne jeg sagtens skrive et par sider, men lad mig nøjes med at fortælle, at jeg blev rygende

uenig med generalsekretær Baun om Barthianismen og begge forfægtede vi vore meninger stejlt, og jeg var næsten helt sikker på, at jeg efter denne holmgang ikke ville have en levende chance. Men tværtimod. Hvis jeg havde snakket ham efter munden, så var jeg nok blevet kasseret. Men det, at jeg viste, at jeg havde mine meningers mod, var for ham en kvalifikation.

En kriminalgåde og en arm af led

Inden vi forlader Stengården endnu et par oplevelser, hvoraf den ene var meget mystisk og den anden nærmest tragisk.

I en periode fik vi jævnlige besøg af politiet i anledning af, at der i omegnens sommerhuse og villaer næsten hver nat blev stjålet værdigenstande. Drengene benægtede naturligvis alt, og vi viste politiet, hvor omhyggeligt drengene var låset inde om natten. Politiet så på de store hængelåse for vinduerne på sovesalene og gav os ret i, at herfra kunne ingen komme ud.

Efter en tids forløb blev en af vore udskrevne drenge anholdt og fundet i besiddelse af en mængde tyvekoster fra omegnen. Så måtte drengene gå til bekendelse. De havde dirket en af de store hængelåse op, åbnet vinduet og bundet adskillige lagener sammen, så de havde et tov til jorden. Så var de på skift gået ud på indbrud og havde samlet de mange tyvekoster. Når de vendte tilbage, gav de et fløjt, så lagenerne kunne blive hejst ud igen. Og alle lå uskyldige i deres senge, når vi kaldte om morgenen.

Den anden oplevelse skete på værkstedet en dag, hvor forstanderens var i byen. En af de store drenge rev "for sjov" min højre arm af led med et judogreb. Jeg måtte selv gå ind for at ringe til lægen, det varede meget længe, før han kom. Han var meget gammel, og han fik næsten min skulder helt ødelagt, før han fik armen i led igen. Det var pinligt og ydmygende for mig at skulle gå med armen i bind i lange tider. - Siden har denne arm været af led mange gange, og den har hele livet igennem være "mit svage punkt".

Personalia

Jens Winther Bentzon, f. 23.11.1743 i København (Frue), d. 19.12 1823 i Gladsaxe, begravet sammesteds. Student 1762 i Horsens, cand. theol. 1767. I sin studietid -ligesom også senere - optrådte Bentzon ofte som disputator og nød som sådan stor anseelse for sin grundige lærdom og sit smukke og korrekte latinske sprog. 1774 udnævntes Bentzon til residerende kapellan i Køge, 1777 til anden og 1782 til første kapellan ved Vor Frue Kirke i København. 1797 kaldtes han af Konsistorium til sognepræst i Gladsaxe og Herlev. 1805 valgte Sokkelund Herreds præster ham til deres provst, en stilling han dog allerede nedlagde i 1808 ved amtsprovstiernes oprettelse. Gift 1° 1774 med Mette Kirstine Nyeborg, f. 1757, d. 1786. 2° 1786 med Anna Catharine Weile, f. Nyeborg (søster til 1. hustru), f. 1756, d. 1787. 3° 1788 med Marie Elisabeth Bay, f.1770, d. 1836.

Børge Laursen, f.d. 10/4-1923, søn af vognmand Nansen Laursen, Bagsværd Hovedgade 149. Gik i skole på Bagsværd Skole 1929-34, i mellemskole på Søborg Skole 1934-38. Udgik herfra med realeksamen 1939.

Kontorkursus 1939-41. Indtrådte i foråret 1941 i CB-korpset som CB-betjent. Ansat som kontorist hos Kriminalpolitiet i Lyngby 1942-47. Ansat som kontorist ved Gladsaxe Kommune 1.8.1947. Assistent 1949. Overassistent 1957. Sekretær for Boligudvalget og Boliganvisningsudvalget 1960. Fuldmægtig 1962. Sekretær for Huslejenævnet 1966. Ekspeditionssekretær 1969.

Afsked fra Gladsaxe Kommune efter ansøgning 1986. Ansættelse på halv tid hos advokat Per Therkildsen, Søborg, som administrationschef for huslejeadministrationen april 1986 - efteråret 1991. Fortsatte nogle år som sekretær for „Tømrermester L.P. Larsen og hustru Olga Larsens Fond“, der bestyres af advokat Per Therkildsen.

Medlem af Hjemmeværnet siden 1949. Kaptajn til rådighed ved Hjemmeværnsdistrikt IX 1977-83. (60 års aldersgrænse for officerer, mens der ingen aldersgrænse er for menige).

Lau Utzon blev født i 1902 i Vejen. Hans far var margarinearbejder, og da børneflokken var stor, blev Lau allerede som otteårig sendt ud som tjenestedreng på heden i Vestjylland. Som trettenårig kom han i smedelære. Det var et fag, som han var glad for, men da forældrene så, at der var stor arbejdsløshed blandt smedesvende, tog de ham ud af lærepladsen og sendte ham tilbage til landbruget.

Under et ophold på Børkop Højskole opdagede Lau Utzon, at han havde andre evner end som landmand. På Kolonien Filadelfia i Dianalund blev han

uddannet diakon. Som nyuddannet i 1929 blev han ansat som assistent på Stengården, hvor han arbejdede i fire år.

Fra 1933-1941 var han KFUM-sekretær i Grenå. Her afholdt han omkring 300 møder om året for unge på Djursland og Mols. I 1934 blev han gift med Ann, og fra 1941-1954 var de ansat som forstanderpar på to Blå Kors hjem. Fra 54 til 66 var de plejehjemsledere i Ommestrup på Djursland.

Lau Utzon var gennem hele sit liv en strålende fortæller og skribent. Han havde f.eks. i en årrække en fast klumme i Kristeligt Folkepartis medlemsblad og var en ivrig læserskribent i aviserne. Inden sin død i 1989 skrev han sine erindringer, hvorfra afsnittet om Stengården stammer.

Jørn Utzon

Illustrationer

Mortensen, Kaj Bonne:

side 6, 18 og 19

Hvor intet andet er anført er billederne udlånt fra Gladsaxe lokalhistoriske Arkiv. For enkelte illustrationer i dette bind har det været umuligt at finde frem til den retmæssige copyright-indehaver. Såfremt vi på denne måde har krænket ophavs-retten, er det sket ufrivilligt og utilsigtet. Retmæssige krav i denne forbindelse vil selvfølgelig blive honoreret, som havde vi indhentet tilladelse i forvejen.

Historisk-topografisk Selskab for Gladsaxe Kommune

Bestyrelse 1997

Afdelingsbibliotekar Ebbe Fels
formand, tlf. 44 98 39 41.

Lektor, cand.mag. Arne J. Hermann
næstformand, tlf. 39 56 20 74.

Bibliotekar Birte Madsen
kasserer, tlf. 39 54 77 21

Arkitekt Erik Starup
sekretær, tlf. 44 44 11 12.

Lektor, cand.mag. Ib Lund, tlf. 44 48 46 56.

Bibliotekar Hjejl Resen Steenstrup, tlf. 44 98 64 41.

scant dubia tempora, quibus ansam dederunt aut
temporis ante acti, frivolitas et machinationes
etifarie.

hujus seculi dies hic Gladfaxia Herlowia
annis fuit. Instrumentorum musicalium sonus cantu
um adjuvit et exaltavit. In maxima hominum pre
sentia textus mihi fuit exhortatio Paulina Philipp: 4.
novum seculum novumq; annum gratiarum action
ibus, initiavit; proinde enim alveo fluxit dupl
admonitio; pro multis beneficiis Deus dignas ha
das esse gratias, itidemq; multa piis expetend
precibus. Quin hic quoq; dies stimulum quendam
giosum in nonnullorum saltem animis reliquer
est, quod dubitem.

remuneretur quodammodo carissimum, quod mihi
isti, donum mitto effigiem Balleii nostri nummo in
ssam, quem episcopo dedicavit civium christiano
or et veneratio, ejus nummi extipon faciem
libet non dissimilem, modo paulo mitiorem ti
aginatus fueris. Inopinato hic nummus aure
ellio a civibus ob religionis amorem Bibliorum
ensionem traditus est una cum argenteis quibus
milia tradendis. Purissimam Tibi salutem dicit
Tibi mihiq; amicissimus. Altera nummi fac
oncusam fidei christiano firmitatem, non o
antibus tempestatibus, hieroglyphice significat
dem, mihi indicares, nam Tibi similis tunc
is fuerit imago Henrici Willingii domestica
ta profusa, nam et ipsam amo imaginem.

amicitiam Tuam fraternam mihi conserva!
diligere me virum Te omnibus modis longe inf
m! Novum annum ingressus vive faustus
pluribusq; dulcis ac utilis! Quilibet Tuo cu
Te mihi reddunt cariorem, o si nullis litteris
indigniore reddam! Te familiamq; Tuam
in multos annos divina Benignitate